

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI VE ERKEN DÖNEM
UYUMSUZ ŞEMALARIN YETİŞKİNLİKTE MÜZİĞE İLGİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Eyyüp DURMAZ

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin YULAF

İSTANBUL-2019

TEZ TANITIM FORMU

YAZAR ADI SOYADI : Eyyüp DURMAZ

TEZİN DİLİ : Türkçe

TEZİN ADI : Çocukluk çağı travmaları ve erken dönem uyumsuz şemaların yetişkinlikte müziğe ilgi arasındaki ilişkinin incelenmesi

ENSTİTÜ : İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

ANABİLİM DALI : Psikoloji

BİLİM DALI : Klinik Psikoloji

TEZİN TÜRÜ : Yüksek Lisans

TEZİN TARİHİ : 16.07.2019

SAYFA SAYISI : 80

TEZ DANIŞMANLARI : Dr. Öğr. Üyesi Yasemin YULAF

DİZİN TERİMLERİ : Çocukluk Çağı Travmaları, Müziğe İlgi, Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar

TÜRKÇE ÖZET : Yaptığımız araştırmada amaç edindiğimiz şey çocukluk sürecinde travma yaşayan ve bu süreçte uyum bozan şeyleri olan kişilerin yetişkinlik sürecinde müziğe ilgi arasındaki ilişkidir. Müziğe ilgi, çocukluk çağı travmaları ve çocukluk sürecinde uyumsuz şemalar bir takım kişisel demografik parametrelere göre tetkik edilmiştir.

DAĞITIM LİSTESİ : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezi

Eyyüp DURMAZ

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI VE ERKEN DÖNEM
UYUMSUZ ŞEMALARIN YETİŞKİNLİKTE MÜZİĞE İLĞİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Eyyüp DURMAZ

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin YULAF

İSTANBUL-2019

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Eyyüp DURMAZ

./ ./2019

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Eyyüp DURMAZ 'ın “Çocukluk Çağı Travmaları ve Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Yetişkinlikte Müziğe İlgili Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin YULAF
(Danışman)

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Hasan SEZEROĞLU

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.... / / 2019

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Giriş: Araştırma 210 kişiyle yapılmıştır. 99 müzikle ilgili herhangi bir eğitim almayan, 111 kişi ise müzik eğitimi alan bireylerden oluşmaktadır. 88 kadın 122 erkek katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Literatür incelendiğinde, travmanın müziğe ilgi üzerindeki etkisi ve şemaların müziğe ilgi üzerindeki etkisi konularındaki çalışmaların sınırlı olması elde ettiğimiz sonuçları karşılaştırmamızı sınırlamaktadır. Yine de araştırmanın, diğer örneklerle yapılan bazı çalışmalar ile karşılaştırılması mümkündür. Young Şema Ölçeğine ilişkin betimsel istatistik tablosu incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının müzik bölümü okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde Müzik bölümü okumayan bireylerin young şema ölçeğinden müzik bölümü okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur. Erken dönem uyumsuz şemaların alt boyutlarından bazılarının müziğe ilgi ile ilişkili olmasının yanında diğer bir çok alanla da ilişkili olmadığı gözlemlenmiştir. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Amaç: Bu çalışmanın amacı hayatlarının erken dönemlerinde yaşamış oldukları olumsuz olaylar ve yine çocukluk – ergenlik sürecinde edindikleri uyumlu olmayan şemalarının yetişkinlikte müziğe ilgi arasındaki ilişkinin analiz edilmesidir.

Yöntem: Yapmış olduğumuz incelemede, “ilişkisel tarama modeli”ne göre veriler toplanıp sunulmuştur. Birden fazla birbiriyle kıyaslanılacak, herhangi bir değişimin olup olmaması ve bu değişimin hangi düzeyde olduğunu bulmak üzere amaç edinmiştir. Araştırmaya katılacak olan örneklem grubunu seçerken müzik okuyanlar ve müzik okumayanlar olarak seçilmiştir. Araştırmanın evreni yaşına bakılmadan, cinsiyetine bakılmadan istanbulda ikamet etmesi göz önüne alınarak, müzik alanında eğitim alan ve müzik eğitimi almamış gruptan oluşmaktadır.

Bulgular: Young Şema Ölçeğine ilişkin betimsel istatistik tablosu incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü

Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Young Şema Ölçeğinden Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğine ilişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar, Çocukluk Çağı Travmaları, Müziğe Yönelik İlg

SUMMARY

Introduction: the study was conducted with 210 people. 99 people who do not receive any training on music, 111 people are composed of individuals who study music. 88 women were realized with 122 male participants. When the literature is examined, the impact of trauma on the interest in music and the limited study on the effects of schemas on the interest in music limits the comparison of the results obtained. Nevertheless, it is possible to compare the research with some other studies. A descriptive statistical table of the young schema scale is used to determine the scale scores of the individuals who are not reading music department, and there is no significant difference between the scores of the individuals who are studying music department. These findings were evaluated together and it was found that individuals who did not read music department received similar points from young schema scale to those who studied music department. It has been observed that some of the sub-dimensions of early asynchronous schemas are associated with interest in music and are not associated with many other areas. When descriptive statistics on the scale of childhood trauma are analyzed, the scale scores of individuals who do not read music department are shown to be a significant difference in the score averages of individuals who study music department. When these findings were evaluated together, it was found that individuals who did not read the music department received less points from the children's trauma scale than those who did not read the music department.

Aim: the aim of this study is to investigate the effects of childhood traumas and early asynchronous schemas on musical interest in adulthood.

Method: this study was prepared in accordance with the "relational scanning model". It aims to determine the presence and/or degree of change between two or more variables. The sample selection was made according to the type of simple-random sample selection. The universe of the research is composed of groups who are educated in the field of music and who are not trained in the field of gender and age differences in Istanbul.

Results: when we examined the descriptive statistical table for the young schema scale, it was observed that the scale scores of the individuals who did not read music department were not significantly different from the scores of the individuals who studied music department. It has been shown that individuals who do not study the music department receive similar points from the young chart scale to those who study the music department. When descriptive statistics on the scale of childhood trauma are analyzed, the scale scores of individuals who do not read music department are shown to be a significant difference in the score averages of individuals who study music department. When these findings were evaluated together, it was found that individuals who did not read the music department received less points from the children's trauma scale than those who did not read the music department.

Key Words: Early Adaptation Schemes, Childhood Traumas, Interest In Music

İÇİNDEKİLER

SAYFA

ÖZET.....	I
SUMMARY	III
İÇİNDEKİLER	IV
KISALTMALAR LİSTESİ	VI
TABLolar LİSTESİ	VII
ÖNSÖZ.....	XI
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	2
1.1. Araştırmanın Amacı	2
1.2. Problem	2
1.3. Hipotezler.....	2
1.4. Araştırmanın Önemi.....	2
1.5. Varsayımlar.....	2
1.6. Sınırlılıklar.....	3
1.7. Tanımlar.....	3
İKİNCİ BÖLÜM.....	6
KURAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI.....	6
2.1.1. Çocukluk çağı travma tanımı	6
2.1.1.1. Fiziksel İstismar.....	8
2.1.1.2. Cinsel İstismar.....	9
2.1.1.3. Duygusal İstismar.....	10
2.2. ŞEMA TERAPİ.....	11
2.2.1. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar	13
2.2.2. Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Temeller.....	13
2.2.2.1. Temel Evrensel Duygusal İhtiyaçların Karşılanması:	13
2.3. ŞEMALAR.....	14
2.3.1. Duygusal Yoksunluk:.....	14
2.3.2. Sosyal İzolasyon	14
2.3.3. Duyguları Bastırma.....	15
2.3.4. Onay Arayıcılık.....	15
2.3.5. Haklılık	15
2.3.6. Mükemmeliyetçilik	15
2.3.7. Cezalandırıcılık	15

2.3.8. Kendini feda	16
2.3.9. Dayanıksızlık	16
2.3.10. Terk edilme	16
2.3.11. Karamsarlık	16
2.3.12. Başarısızlık	16
2.3.13. Kusurluluk	17
2.3.14. İç içe geçmiş benlik	17
2.3.15. Yetersiz Özdenetim Şeması	17
2.3.16. Boyun Eğicilik Şeması	17
2.3.17. Kendini Feda Şeması	17
2.3.18. Onay Arayıcılık Şeması	17
2.4. ŞEMALARLA BAŞ ETME STRATEJİLERİ	18
2.5. MÜZİK	20
2.5.1. Müzik Eğitimi	21
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	22
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	22
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	22
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	22
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	22
3.3.1. Demografik Bilgi Formu	22
3.3.2. Çocukluk Çağı Travma Ölçeği:	23
3.3.3. Young Şema Ölçeği Kısa Form-3	23
3.3.4. Müziğe Yönelik İlgililik Ölçeği (MYİÖ)	24
3.4. UYGULAMA	25
3.5. VERİLERİN ANALİZİ	25
DÖR DÜNCÜ BÖLÜM	26
BULGULAR	26
BEŞİNCİ BÖLÜM	62
TARTIŞMA VE YORUM	62
SONUÇ	69
KAYNAKÇA	76

KISALTMALAR LİSTESİ

VD : VE DİĞERLERİ
A.G.E : ADI GEÇEN ESER

TABLOLAR LİSTESİ

TABLO	SAYFA
Tablo 4.1. Örneklem Grubunun Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı	26
Tablo 4.2 Young Şema Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikler.....	27
Tablo 4.3 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Young Şema Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları	27
Tablo 4.4 Duygusal Yoksunluk Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler	28
Tablo 4.5 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Duygusal Yoksunluk Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	29
Tablo 4.6 Başarısızlık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler.....	29
Tablo 4.7 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Başarısızlık Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	30
Tablo 4.8 Karamsarlık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler	30
Tablo 4.9 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Karamsarlık Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	31
Tablo 4.10 Sosyal İzalasyon Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler.....	32
Tablo 4.11 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Sosyal İzalasyon Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	32
Tablo 4.12 Duygularını Bastırma Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler.....	33
Tablo 4.13 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Duygularını Bastırma Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları	34
Tablo 4.14 Onay Arayıcılık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler	34
Tablo 4.15 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Onay Arayıcılık Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	35
Tablo 4.16 Bağımlılık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler.....	35
Tablo 4.17 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Bağımlılık Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları	36
Tablo 4.18 Yetersiz Özdenetim Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler	36

Tablo 4.19 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Yetersiz Özdenetim Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları	37
Tablo 4.20 Kendini Feda Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler	37
Tablo 4.21 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Kendini Feda Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	38
Tablo 4.22 Terk Edilme Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler	39
Tablo 4.23 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Terk Edilme Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	39
Tablo 4.24 Cezalandırma Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler	40
Tablo 4.25 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Cezalandırma Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları	40
Tablo 4.26 Kusurluluk Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler.....	41
Tablo 4.27 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Kusurluluk Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	42
Tablo 4.28 Tehditler Karşısında Dayanıksızlık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler.....	42
Tablo 4.29 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Tehditler Karşısında Dayanıksızlık Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları	43
Tablo 4.30 Yüksek Standartlar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler	43
Tablo 4.31 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Yüksek Standartlar Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	44
Tablo 4.32 Müziğe Yönelik İlgili Ölçeği İlişkin Betimsel İstatistikler.....	44
Tablo 4.33 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Müziğe Yönelik İlgili Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	45
Tablo 4.34 Çalgı Çalmaya Olumlu Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler	46
Tablo 4.35 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Çalgı Çalmaya Olumlu Tutum Alt Boyutundan Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	46

Tablo 4.36 Konsere Gitmeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler.....	47
Tablo 4.38 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Konsere Gitmeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları	48
Tablo 4.39 Çalgı ve Konsere Olumsuz Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler.....	48
Tablo 4.40 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Çalgı ve Konsere Olumsuz Tutum Alt Boyutundan Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	49
Tablo 4.41 Şarkı Söylemeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler.....	50
Tablo 4.42 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Şarkı Söylemeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları	50
Tablo 4.43 Müzik Dinlemeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler.....	51
Tablo 4.44 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Müzik Dinlemeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları	52
Tablo 4.45 Müzik Dinlemeye İlişkin Olumsuz Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler.....	52
Tablo 4.46 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Müzik Dinlemeye İlişkin Olumsuz Tutum Alt Boyutundan Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları	53
Tablo 4.47 Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikler	53
Tablo 4.48 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	54
Tablo 4.49 Duygusal İstismar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler	55
Tablo 4.50 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Duygusal İstismar Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	55

Tablo 4.51 Fiziksel İstismar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler	56
Tablo 4.52 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	57
Tablo 4.53 Fiziksel İhmal Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler.....	57
Tablo 4.54 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Fiziksel İhmal Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları	58
Tablo 4.55 Duygusal İhmal Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler.....	58
Tablo 4.56 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Duygusal İhmal Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları	59
Tablo 4.57 Cinsel İstismar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler	60
Tablo 4.58 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları	60

ÖNSÖZ

Öncelikle tez konusunu seçerken isteklerimi göz önünde bulundurup kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Yasemin YULAF hocama ilgisi ve desteği için en içten saygı ve sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Her zaman olduğu gibi, bana maddi ve manevi desteğini hiçbir koşulda esirgemeyen bu süreçte de sevgi ve güvenlerini yanı başımda hissettiğim, annem Saliha DURMAZ, babam Mehmet DURMAZ'a bana sundukları her şey için minnettarım.

GİRİŞ

Araştırma 210 kişiyle yapılmıştır. 99 müzikle ilgili herhangi bir eğitim almayan, 111 kişi ise müzik eğitimi alan bireylerden oluşmaktadır. 88 kadın 122 erkek katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Literatür incelendiğinde, travmanın müziğe ilgi üzerindeki etkisi ve şemaların müziğe ilgi üzerindeki etkisi konularındaki çalışmaların sınırlı olması elde ettiğimiz sonuçları karşılaştırmamızı sınırlamaktadır. Yine de araştırmanın, diğer örneklerle yapılan bazı çalışmalar ile karşılaştırılması mümkündür. Young Şema Ölçeğine ilişkin betimsel istatistik tablosu incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının müzik bölümü okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde Müzik bölümü okumayan bireylerin young şema ölçeğinden müzik bölümü okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur. Erken dönem uyumsuz şemaların alt boyutlarından bazılarının müziğe ilgi ile ilişkili olmasının yanında diğer bir çok alanla da ilişkili olmadığı gözlemlenmiştir. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur. Müzik bölümü ile ilgili eğitim alan bireylerin çocukluk çağı travmalarının müzik eğitimi almayan bireylerin çocukluk çağı travmalarından daha fazla puan almalarından müziğin bu alandaki bireyler için tutunacak bir dal olabileceğini görebilmekteyiz.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın; müzik bölümü okuyan ve müzik bölümü okumayan üniversite öğrencilerin müziğe olan ilgilerinin çocukluk çağı travmaları ve erken dönem uyumsuz şemalarının ilişkisi olup olmadığı karşılaştırılması amaçlanmıştır.

1.2. Problem

Çocukluk çağı travmalasının müzik okuyanlar ile müzik okumayanlar arasında ilişki var mıdır?

Erken dönem uyum bozan şemaların müzik okuyanlar ilgi müzik okumayanlar arasında ilişki var mıdır?

1.3. Hipotezler

Çocukluk çağı travmalasının müzik okuyanlar ile müzik okumayanlar arasında ilişki vardır.

Erken dönem uyum bozan şemaların müzik okuyanlar ilgi müzik okumayanlar arasında ilişki vardır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Toplumun genelinde çocukluk döneminde yaşanan travmaların etkileri sıkça görülmektedir. Yapılacak bu araştırma da müzik bölümü okuyan ve müzik bölümü okumayan bireylerin erken dönem uyumsuz şemaları ve çocukluk çağı travmaları arasındaki fark araştırılacaktır.

Çocukluk döneminde yaşanan travmatik olayların ve erken dönem uyumsuz şemaların müzik sanatına yönlendiriyor olması ve olmaması farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin kıyaslanması sonucu bölümler üzerinde değişken olup olmadığı araştırmanın önemli kısmıdır.

1.5. Varsayımlar

1) Araştırmaya katılan kişilerin, çocukluk çağı travmaları ölçeği, erken dönem uyumsuz şemalar ölçeği, müziğe ilgi ölçeği ve demografik formda yer alan soruları gerçek durumlarını yansıtacak şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.

2) Kullanılan veri toplama araçlarının istenilen bilgiyi elde etmede geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır

1.6. Sınırlılıklar

1) Konservatuar Fakültesi Müzik bölümü ve kurslarda eğitim gören öğrenciler ve İstanbul Gelişim Üniversitesi Müzik bölümü okumayan öğrencileriyle sınırlıdır.

2) Araştırmada kullanılan ölçekler, ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

3) Araştırmada katılımcıların özellikleri, uygulanan Kişisel Bilgi Formu ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Çocukluk çağı travması: Kişinin 18 yaşından önce maruz kaldığı duygusal, fiziksel ve cinsel ihmal ve yaşanan olağandışı stres faktörlü olaylar arasında doğal afet, kaza, ebeveynin kaybı, boşanma, şiddete tanıklık şeklinde olabilir¹.

Çocuk ihmali; Çocuğun bakımından sorumlu kişinin beslenme, korunma, eğitim, sağlık v.b temel ihtiyaçlarını gidermemesi sonucunda çocuğun fiziksel, ruhsal ve zihinsel sağlık bütünlüğünün bozulmasıdır².

Çocuk istismarı; Bakım veren kişilerin, kazayla ya da kasıtlı yaptığı davranışlar sonucunda çocuğun bedensel, zihinsel ve duygusal açıdan zarar görmesidir³.

Şemalar genelde, çocukluk ya da ergenlik dönemleri boyunca gelişmekte ve çocuğun içinde yaşadığı aile ortamını/yakın çevresini yansıtmaktadır. Koşulsuz, katı ve değişime dirençli olmaları sebebiyle de yaşamın ilerleyen dönemlerinde uyum bozucu hale gelebilmekte, çeşitli yaşam

¹ Judith Lewis Herman, **Trauma and Recovery: The aftermath of violence - from domestic abuse to political terror**. New York, Basic Books, 1992.

² Kadriye Yurdakök, **Çocuk istismar ve ihmali, tanım ve risk faktörleri**. Katkı Pediatri Dergisi, 2010,32 (5), 537-546.

³ Haluk Yavuzer, **Anne-Baba ve Çocuk** (13.Basım), İstanbul: Remzi Kitabevi.2000,

olayları tarafından harekete geçirildiklerinde farklı olumsuz duygulara ve psikolojik sorunlara neden olabilmektedirler. Çocukluk sürecinde ve ergenlik sürecinde öğrenmiş olduğumuz olumsuz, uyum bozan şemalar Jeneffery Young 1990 ve 2003 yıllarında hatıralar, hisler ve düşünceleri kapsayan, kişinin kendisine ve çevresindeki insanlarla olan ilişki ve iletişimde hayatı boyunca kullanabileceği düşünsel biçimler olarak kavramsallaştırılmıştır⁴.

Çocukluk ve ergenlik sürecinde kazanılan şemalar ve hayatları boyunca bu şemalarla hayatını yönlendiren, kişinin kendisinin yanında çevresindeki bireylerle olan iletişim ve ilişkisini etkileyen fakat temelde bir işleve sahip olmayan yapılardır⁵. Bu zihinsel yapıların asıl hedeflerinden biri şema ile uyuşmayan ona ters düşen herhangi bir bilgiyi görmezden gelerek, asıl şemasıyla ahenkli olan bilgileri kabul ederek, bunu hayatlarında çok senelerce varlıklarını devam etmeleri ve bireylerin daha sonra yaşayacakları hayatlarında olacak her türlü olaya tesir etmeleridir⁶.

Riso'ya göre çocukluk ve ergenlik süreçlerinde ortaya çıkan uyum bozan şemaların başka farkı, bunların birden ve kendiliğinden ortaya sireyet etmeleri, çok fazla sert ve yenilenmeye karşı koyan ve tutarlı olmalarıdır. Kişiler çocukluk ve ergenlik dönemlerinde edindikleri şemalarının en dibinde o yaşantıyla uyuşmayan hareketler geliştirirler bir de bu hareketlerin erken dönem uyumsuz şemalara vermiş oldukları bir tür reaksiyondur⁷.

Başka bir perspektiften baktığımızda erken dönemlerde meydana gelen şemaların tetiklenme sonucuyla meydana geldiği bilinir. Bireylerin çocukluğunda yaşadığı zorlu, sarsıcı olayların hayatta tutunacak bir sanat dalı olan müziğe ilgisi olabileceği düşünülmektedir. Müzikle tedaviyi ilk olarak uygulayan nörolog Phillipe Pinel'dir. Bicetre hastanesinde moral tedavisine müziğin kullanımını ilave etmek istemiş ve sonra 19. yy'da bazı hekimler tarafından tıpta müzikle tedavinin kullanılması söz konusu olmuştur. Amerika'da ilk defa müziğin insan ruhu üzerine etkisi 1920 senesinde New York eyaletinin hapisanelerinde araştırılmış ve uyarıcı, yatıştırıcı etkileri olduğu ortaya konmuştur. Michigan Devlet Hastanesinde Altshuler isimli doktorun müzikle tedaviyi programına almasının ardından araştırmalar yapılmaya başlanmış ve şizofreni, zekâ geriliği, depresyon, madde ve alkol

⁴ Gonca Soygüt vd., **Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Değerlendirilmesi: Young Şema Ölçeği Kısa Form-3'ün Psikometrik Özelliklerine İlişkin Bir İnceleme**, *Türk Psikiyatri Dergisi*, Ankara,2009,20(1): 75-84.

⁵ Jefferey Young, **Cognitive Therapy for Personality Disorders: A Schema –focused Approach**,1993.

⁶ Jefferey Young vd. Schema Focused Therapy, Salkovskis P.M. (Ed), **Frontiers of Cognitive Therapy**, New York: Guilford Press, 1996,182-207.

⁷ Jefferey Young vd., **Schema Therapy: A practitioner's guide**. New York: The Guilford Press,2003.

bağımlılığı hastalıklarında müzikle tedavi kullanılmaya başlanmıştır. Müzikle tedavi gerçekleştiren uzmanların sayısının 1960'lı yıllarda az olması ve bu konudaki eğitim müfredatının oldukça zayıf olması, müzikle tedavi tanımını da oldukça sınırlandırmasına sebebiyet vermiştir. 1980'li yıllarda müzik terapisiyle ilgilenen uzmanların sayısındaki artış müzik terapisinin tanımının da genişletilmesine zemin hazırlamıştır⁸.

⁸ Sadık Yiğitbaş, “**Musiki ile Tedavi**” ,Yelken Matbaası, 1972.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI

2.1.1. Çocukluk çağı travma tanımı

Bireylerin hayatlarında tanık olduğu yada birebir yaşadığı olumsuz durumlar, engellenmeler, çatışmalar, savaşlar, doğal afetler ve benzeri bireyi zorlayan olaylar kişinin üzerinde unutulması güç izler bırakır. Bu tarz bireyi olumsuz yönden etkileyen olaylar psikolojik travmaların sebebidir⁹.

Amerikan psikiyatri birliğinin açıklamasına göre travmatik yaşantılar bireyin maruz kaldığı gerçek bir ölüm veya ölüm tehlikesiyle yüz yüze gelmesi, ağır yaralanmanın yada fiziksel olarak bütünlüğe zarar verecek herhangi bir durumla karşı karşıya kalması veya şahit olması olarak tanımlanmaktadır¹⁰.

Travma tek bir şekilde karşımıza çıkmayabilir. Yaşadığımız bir trafik kazası, doğal afetler, savaşlar, terör olaylarının yanında cinsel, duygusal istismar, yada sevilen birinin ani ölümü, yok olması gibi durumlarda da karşımıza çıkmaktadır. Travmalar iki şekilde değerlendirilir. Birincisi İnsan eliyle olanlar ikincisi ise doğal afetler ,depremler şeklindedir¹¹.

İnsan eliyle olmayan travmatik olaylara (deprem,sel vb.doğal afetler) maruz kalan kişilerde stres bozukluğu oldukça sık görülmektedir. Yapılan çalışmalarda insan eliyle olan travmalarda olumsuz olarak etkilenmeleri insan eliyle olmayan travmatik olaylara oranla çok daha etki göstermektedir¹².

Travmatik bir olay yaşamamanın ardından elinden hiçbir şey gelmeyen kişi, yaşadığı bu dünyada güvende olmadığını her an her yerde başına kötü bir olay gelebileceği düşüncesine inanır ve içselleştirir. Travma yaşayan bireyde hayatına devam etmekte güçlük yaşar. Beraberinde psikolojik durumlar; akut

⁹ Nuray Mum , **Çocuk ve genç tutuklularda psikolojik travma deneyimlerinin belirlenmesi**, İstanbul Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü , 2011,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

¹⁰ Amerikan Psikiyatri Birliği, **Mental bozuklukların tanısı ve sayımsal elkitabı**, (DSM-IV), çeviren A Köroğlu,1994.

¹¹ Mum, a.g.e., 2011

¹² Şükrü Ersoy, **“2013 Afet Raporu, Dünya ve Türkiye”**, 30 Temmuz 2014,Baskı, Hekimler Yayın Birliği.Ankara,2014.

stres, travma sonrası stres bozukluğu, yas, depresyon, kaygı bozuklukları, kişilik bozuklukları yaşayabilecekler arasındadır¹³.

Çocuğa olumsuz muameleyi kapsamaktadır. Ebeveyn ve diğer yetişkinler tarafından kasıtlı olarak gerçekleştirilen, fiziksel ve duygusal olarak çocuğu sarsacak herhangi bir durumdur. Veya kasıtlı olarak, yapılması gerektiği halde yapmamsı,ihmal etmesi gibi davranışların tümüdür¹⁴.

Dünya Sağlık Örgütü'ne (WHO) göre: Çocuk istismarı ya da çocuğa kötü muamele, çocukla kurulan sorumluluk, güven ve güç ilişkisi içerisinde çocuğun sağlığına, yaşamına, gelişimine ve onuruna zarar veren veya verme potansiyeli içeren her türlü fiziksel ve/veya duygusal kötü davranışı, cinsel istismar, ihmal ya da ihmalkâr davranışı veya ticari olan ya da olmayan her türlü sömürüyü içerir¹⁵.

İstismarın aktif, ihmalin ise pasif bir durum olmasının istismar ve ihmali birbirinden ayıran en önemli nokta olduğunu belirtmişlerdir. Yani istismar için bir hareket ve davranış söz konusuysa, ihmal için hiçbir şey yapmamak başlı başına travmatik bir süreçtir. Aktif durum denilen kasıtlı olarak yapılan fiziksel, duygusal ve cinsel olarak istismar edilmesi gibi davranışları kaplamaktadır. Pasif durum ise çocuğun bakımı, beslenmesi, giyinmesi ve sağlığıyla ilgili yapılması gerekenleri yapmamasıdır¹⁶.

Sosyal çalışmacılar ve uzmanlar çocuk ihmal ve istismarını, çocuğun bakımından sorumlu olan kişiler ve kurumları tutum ve davranışları bakımından incelemektedir. Bakım veren ile çocuk arasındaki ilişki ve iletişimin bağlanmayı nasıl etkilediği konusu daha da önem arz etmektedir. Güvenli, güvensiz

¹³ Jefferey Young vd., **"Searching for and Finding Meaning Following Personal and Collective Traumas"**, *The Psychology of Meaning*, 2013,237-255.

¹⁴ Kadriye Yurdakök, **Çocuk istismar ve ihmali, tanım ve risk faktörleri**. Katkı Pediatri Dergisi, 2010,32 (5), 537-546.

¹⁵ Yurdakök,a.g.e., s. 537-546.

¹⁶ Yurdakök,a.g.e., s. 537-546.

bağlanmayı da bakım veren ile kurduğu ilişkiden kaynaklandığını söylemekte yarar vardır¹⁷.

Istismar on sekiz yaş altı çocuklara yönelik yapılan fiziksel, duygusal, zihinsel ve toplumsal gelişimini sekteye uğratabilecek derecede etkileyen davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Beslenme, bakım, koruma ve eğitim açısından ihtiyaçlarının karşılanmaması durumu ise ihmal olarak açıklamıştır. İhmal ve istismar çocuğun tüm hayatı üzerine iz bırakan bir ruhsal sağlık problem olarak kalmaktadır. fiziksel ruhsal ve zihinsel açıdan gelişimi de olumsuz etkilemektedir¹⁸.

2.1.1.1. Fiziksel İstismar

On sekiz yaşını doldurmamış bireyin, aile dışından gelen istismarcı kişinin 5 yaş kendisinden büyük olması, aile içinden gelen istismarcı kişi için ise kendisinden 2 yaş büyük olması fiziksel istismar alanına girmektedir. Fiziksel istismar için kural, herhangi bir temas durumunun olma halidir. Eğer herhangi bir temas yok ise bu durumda fiziksel istismarın var olduğunu söyleyemeyiz. Güç kullanılması sonucu karşıdaki kişiyi örseleme, yaralama, vurma gibi davranışların yanında saçını çekmek, kulağını çekmek gibi örnekler de fiziksel istismara örnektir¹⁹.

Taner ve Gökler ise, çok önemli bir noktaya değinmektedir. O da istismarın sürekli olması kişide zarar düzeyini daha da yüksek olduğunu belirtmektedir²⁰.

Vücuttaki ısırıklar, yaralanmalar, dudaktaki yırtıklar, vücuttaki kırıklar, derideki morluklar, yaralanmalar, kafa travmaları fiziksel istismarın en görünür

¹⁷ Esra Şahin Demirkapı, **Çocukluk Çağı Travmalarının Duygu Düzenleme ve Kimlik Gelişimine Etkisi ve Bunların Psikopatolojiler ile İlişkisi**. Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın. 2013. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

¹⁸ Sezen Zeytinoğlu, **Sağlık, Sosyal Hizmet, Hukuk ve Eğitim Alanlarında Çalışanların Türkiye’de Çocuk İstismarı ve İhmali ile İlgili Görüşleri**. İçinde: **Çocuk İstismarı ve İhmali**, Ankara: Pelin Ofset, 1999, 147-161.

¹⁹ Brown Anderson, **Psychiatric morbidity in adult inpatients with histories of sexual and physical abuse**, *Am J Psychiatry*, 1991, 148, 55- 61.

²⁰ Yasemin Taner, Bahar Gökler, **Çocuk istismarı ve ihmali: psikiyatrik yönleri**. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 2004, 35, 82-86.

durumlardır. Bu durumlara bakıldığında fiziksel istismar; cinsel ve duygusal istismara göre görünmesi ve tespit edilmesi oldukça kolaydır²¹.

Fiziksel istismara maruz kalmış çocuklar; sosyal ilişki kurmakta zorluk çeker ve ketlenmiş hisseder. Yetişkin bir bireyin kendisiyle temasa geçmesini istemez, derinlemesine bir iletişim kurmaktan kaçınır. Öfke problemleri ve içe dönük davranışlar sergileyebilirler. Bunun yanında yalana yeltenme, aile bireylerinden uzak durma, tepki verilmesi beklenen durumlarda donuk kalma gibi davranışlarda gözlemlenebilir²².

Fiziksel istismara uğrayan çocukların, yaşamda karşısına çıkan problemleri çözme davranışları oldukça düşük olduğu gözlemlenmektedir. Yaşadıkları bir durum karşısında konuşarak ve sabır göstererek anlatma gibi becerilerinin olmadıkları gözlemlenmiştir. Bir problem yaşadıklarında konuşarak, sabrederek çözme becerilerinin gelişmediği fark edilmiştir²³.

2.1.1.2. Cinsel İstismar

Psikososyal gelişimini tamamlamamış bir çocuğa, bir yetişkini kendi cinsel istek ve arzusunu karşılamak amacıyla çocuğu kandırma, zorlama yollarıyla istismar etmesidir²⁴. Çocuklarda cinsel ihmal ilk olarak 1978 yılında "gelişimini tamamlayamamış çocuk ve ergenlerin şuurlu olarak kabullenmeye ihtiyaç duymadıkları, tamamiyle idrak edemedikleri veya ebeveyn rolleri ile ilgili ilişkisel kalıplara zıt gelen cinsel aktivitelerde kullanmak" olarak adlandırılmaktadır²⁵.

²¹ Betül Pelendecioğlu, ve Sefa Bulut, **Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar**, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi, Bolu*, 2009,9 (1), 50-62.

²² Yaşar Tıraşçı, Süleyman Goren, **Cocuk İstismarı ve İhmali**. Dicle Tıp Dergisi, 2007, Cilt:34, Sayı:1, (70-74).

²³ Gül, vd., **Çocukluk Çağı Travmaları Zemininde Depresyon Anksiyete ve Dissosiasyon Semptomları İlişkisinin Araştırılması**. Journal of Mood Disorders (JMOOD), 2016, 6(3), 107-115.

²⁴ Yurdakök, a.g.e., s. 537-546.

²⁵ Oğuz Polat vd., Adli Tıp Ders Kitabı, Nobel Yayınevi, İstanbul, 1997, s. 315-339.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ise “çocuğun tam olarak idrak edemeyeceği bir şekilde, gelişim dönemine uygunsuz olarak, çocuğun onay vermeksizin maruz kaldığı bir cinsel eylem” olarak tanımlamıştır²⁶.

Uluslararası Çocuk İstismarı ve İhmalini Önleme Derneği, çocuğa yönelik cinsel istismarı “ rıza yaşının altında bir çocuğun, cinsel yönden yetişkin bireyin cinsel doyumuna yol açacak bir eylem içinde bulunması veya böyle bir olaya göz yumulması” şeklinde tanımlamaktadır. Bu tanım ‘herhangi bir araç kullanıp kullanılmadığı, genital ya da fiziksel bir temasın olup olmadığı, çocuğun başlatıp başlatmadığı, kısa süreçte ortaya çıkacak şekilde zararlı sonuçlara sebep olup olmaması ile ilgilenmez’ şeklinde açıklanmaktadır²⁷.

2.1.1.3. Duygusal İstismar

Duygusal istismar; çocuğun duygusal gereksinimleri bakımından sorumlu olan bireylerin kayıtsız, uzak, soğuk olmasından ötürü hissiyat bakımından yoksun bırakılması gibi davranışlardır²⁸.

Ek olarak çocukların duygusal istismar durumunda ilişkisel gelişim de fazlasıyla gelişim göstermesi beklenemez.²⁹

Bu anlatılanlardan yola çıkarak çocukların ve ergenlerin duygusal gereksinimleri bakımından, bakımını üstlenen bireylere ulaşması çocuk için oldukça örseleyici bir tablodur. Bu olay ise; çocukluk döneminde olan kişilerin tek başına kalması ve yakınındaki anne babasına ulaşamaması, bakım almaya muhtaç olan bireylerde stresör faktörler bakımından, yalnız kalmaya dair inanışlar ve önemsizlik hissini meydana getirmektedir. Çocuğun karşılaştığı olayları anlamlandırma ve tecrübe etmesi örselenmeye neden olmaktadır³⁰.

İhmal ve istismarın bakım görene, en çok bakım verenlerce uygulandığı gözlenmektedir. Ebeveynler tarafından yaptırım oranı %80,1 iken, akrabaları tarafından yaptırım oranı ise %6.5 olarak belirlenmiştir.

²⁶ Laura Murray vd., **Child sexual abuse**. *Child Adolesc Psychiatr Clin N Am*.2014, 23(2), 321-327

²⁷ Alev Yalçınkaya, **Kartal İlçesinde Çocukta Cinsel İstismar Olgularının Değerlendirilmesi**, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2011, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

²⁸ Egelnd Byron, **Taking stock: childhood emotional maltreatment and developmental psychopathology**, *Child abuse & neglect*, 2009, 33.1: 22-26.

²⁹ Yurdakök, a.g.e., s. 537-546.

³⁰ Milot Tristan, vd., **Trauma-related symptoms in neglected preschoolers and affective quality of mother-child communication**, *Child Maltreatment*, 2010, 15.4: 293-304.

Çocuklar istismar türlerinden en çok %71.1 ile ihmale, 16.1'i fiziksel istismara, %9.1'i cinsel istismara, %7.3'ü duygusal istismara maruz kalmaktadır³¹.

Yaş ve potansiyel bakımından olması gerekenin üstünde beklenti, ayırım ve karşılaştırmaya yol açma, korku ve Zarar görme ile kişide otorite kurma, beklentileri fark edememe, baskıcı davranma, sosyal yaşamdan soyutlama, tek başına bırakma, sözel ve duygusal olarak zarar verme davranışları bütünüdür³².

Fiziksel istismar olaylarının %90'ında duygusal istismarın da gözlemlendiği tespit edilmiştir. Bu durum duygusal istismarın, bakım görenin en çok karşılaştığı istismar türü olarak gözlemlenebilir³³.

2.2. ŞEMA TERAPİ

Şema terapi; Bilişsel davranışçı terapi, bağlanma kuramı, Gestalt yaklaşımı, nesne ilişkileri kuramı, yapısal ve psikanalitik kuram gibi farklı kuramlardan oluşan birden çok teoriyi bir araya getiren, ruhsal semptomların yanı sıra psikolojik bozuklukların temelindeki kişilik özelliklerini tanımlamaya çalışan bir teori ve tedavi modelidir. Terapinin temel hedefi erken dönem uyumsuz şemaların etkisini ortadan kaldırmaktır³⁴.

Şema terapi; kişilerin benlikleriyle, farklı bireylerle tutumuna ilişkin duygu, algı, davranış ve düşünceleri içinde barındırmaktadır. Şemaların belirtileri çocukluk ve ergenlik çağında başlar ve hayat boyu gelişerek yetişkinlik döneminde kalıcı hale gelmektedir.³⁵

Bireylerin çocukluk çağında yaşadığı olayların ardından erken dönem uyumsuz şemalar ortaya çıkar. Kullanılmayan şemalar aradan müddet geçtikçe kompleks duruma dönüşebilir. Yaşanılacak deneyimlerle yönlendirildiği halde değişimin her haline direnç gösterirler. Şema terapi, rahatsız edici ve olumsuz hayat tecrübeleri ile

³¹ Fallon Barbara, **Methodological challenges in measuring child maltreatment**, *Child abuse & neglect*, 2010, 34.1: 70-79.

³² Özcan Kars, **Çocuk istismarı: Nedenleri ve Sonuçları**. Ankara: Bizim Büro Basımevi, 1996, s. 122.

³³ Yasemin Taner, Bahar Gökler, **Çocuk istismarı ve ihmali: psikiyatrik yönleri**. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 2004,35, 82-86.

³⁴ Jeffrey Young vd., **Schema therapy: A practitioner's guide**. Guilford Press, 2003.

³⁵ Young vd., a.g.e., s. 46.

problemlerin üstesinden gelebilmek için Young ve arkadaşlarınca ortaya çıkmış bir terapi modelidir. Bu terapi modelinde hayatın ilk evrelerinde görülen, ortaya çıkan ve gelişen uyumsuz şemalara önem verilmektedir. Şema terapiye göre erken dönem uyumsuz şemaların oluşumu, kişilerin erken çocukluk ve ergenlik dönemi arasında ki süreçte maruz kaldıkları örseleyici yaşantılara ve olumsuz yaşam tecrübelerine dayanmaktadır. Yapılan araştırmalarda; psikolojik sıkıntılara erken dönem uyumsuz şemaların sebep olduğu ortaya konmuştur. Erken dönem uyumsuz şemalar, psikolojik olarak problem yaşayan bireylerde, yaşamayan bireylere göre fazlaca ortaya çıktığı görülmektedir³⁶.

Şema terapinin toparlanması zordur. Şema terapi, oluşumunu ergenlik ve çocukluk çağından alan psikolojik bozukluğun anlamlanması için uygulanabilir, teoriye dayalı bir terapi modelidir. Davranış, biliş ve yaşantısal etkenlerden oluşmuştur. Şema terapi modeli, klasik bilişsel davranışçı terapiden farklılık gösterir. Bunlar: duygular, terapötik ilişki, başa çıkma yöntemleri, erken dönem yaşantılarıdır³⁷.

Bu terapi modeli zor olan kişilik bozuklukların iyileştirilmesinde kullanılmaktadır. Şema terapi gelişime uğramıştır nedeni ise kişilik bozuklukların düzenlenmesidir. Şema terapi çok fazla olumsuz yaşantılarda kullanılmaktadır. Örnek olarak; kronik kaygı bozuklukları, depresif bozukluklar, yeme bozuklukları, orta ya da ağır düzey evlilik problemleri³⁸.

Terapinin amacı ise, kişinin çocukluk döneminde duygusal ihtiyaçlarını karşılanmamasından doğan yaşamın erken dönemlerin de bireyin hayatına dokunan, kişilerin ruhsal ihtiyaçlarının gidermelerine fırsat sunmaktadır³⁹.

Genellikle şemalar bireylerin çocukluk çağında yaşadığı üzücü, zarar veren durumlardan oluşmaktadır. Şemalar kişilerin olgun döneminde etkin hale geldiğinde, kişi, olay, durum ayrımı olmadan, çocukluk çağındaki travmatik tecrübeler hakkında

³⁶ Muris Peter, "Maladaptive schemas in non-clinical adolescents: Relations to perceived parental rearing behaviours, big five personality factors and psychopathological symptoms," *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice* 13.6: 405-413.

³⁷ Young, vd., a.g.e., s.49.

³⁸ Burcu Kömürcü, **Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Ebeveynlik Biçimleri ve Psikolojik Belirtiler İle Psikolojik Dışlanmanın Tehdit Ettiği İhtiyaçlar Arasındaki İlişkiler**. Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 2014, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.)

³⁹ Young vd., a.g.e., s 143.

fikir verir. Şemaları eyleme götürecek durumlar olduğunda ise kişiler değişik olumsuz duyguları harekete geçirmektedir⁴⁰.

2.2.1. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar

Bireylerin toplumdaki uyarıları kodlaması ve tepkilerini etkilemesi bilişsel davranışçı bir çeşittir⁴¹. Erken dönem uyum bozucu şemalar bireyin çevreyle bağlantılı, şartsız inanç ve duygularını barındırır ve böylece şemaların gerçekliği onaylanmış olur. Erken dönem uyum bozucu şemalar bireylere , yaşantılara , ilişkilere , çalışma hayatına ve bireyselliğine ait algılarına hasar vermektedir ,hayatımızın tüm sahasında erken dönem uyumsuz şemalar kendini gösterir⁴².

Erken dönem uyum bozucu şemalar diğerlerine zarar verebilecek derin duyguları barındırır. Erken dönem uyum bozucu şemalar bireylerin toplumla irtibatını, kendine ait özerklik ve kendini ifade etme gibi esas ihtiyaçların giderilmesi için çaba içindedir. Müdahale etmek güçtür çünkü kendini yaşanan olaylarla yeniler, derin duygulara tutunmuştur ve bireylerin yaşam merkezinde yer alır ve yaşantılarındaki ruh durumlarıyla tekrar ortaya çıkabilir.⁴³ Ayrıca toplumda uyarı veren bilgileri kodlama ve tepki davranışlarına etki eden bilişsel davranışçı yapılardır⁴⁴.

18 tane erken dönem uyumsuz şema 5 kategori altında duygusal ihtiyaçlar olarak tanımlanmıştır⁴⁵.

2.2.2. Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Temeller

Young ve arkadaşları tarafından şema kökenleri üç farklı grupta incelemiştir.

2.2.2.1. Temel Evrensel Duygusal İhtiyaçların Karşılanması:

Young toplumda var olan her bireyin duygusal gereksinime ihtiyaç duyduğunu ve bu gereksinimlerin evrensel olduğunu varsayar. Kararlı olma, onaylanma, bağımsız olma ,ihtiyaç ve duyguları ifade etme özgürlüğü , kendiliğindenlik ve oyun, kimlik

⁴⁰ Zehra Çakır, *Antisosyal kişilik bozukluğunda erken dönem uyumsuz şemalar, algılanan ebeveynlik stilleri ve şema sürdürücü başa çıkma davranışları arasındaki ilişkiler: Şema terapi modeli çerçevesinde bir inceleme. Unpublished Master's Thesis. Hacettepe University Graduate School of Social Sciences, Ankara, Turkey, 2007*

⁴¹ Ryan Shorey vd., "Early maladaptive schemas among young adult male substance abusers: A comparison with a non-clinical group." *Journal of substance abuse treatment* 44.5 ,2013: 522-527.

⁴² Young, a.g.e., s. 11–23.

⁴³ Young, a.g.e., s. 11–23.

⁴⁴ Shorey, a.g.e., s. 522-527.

⁴⁵ Young, a.g.e., s. 11–23.

algısı vs. gibi gerçekçi limitlere ait evrende hayat bulan gereksinim olarak görülmektedir⁴⁶. Bireylerin sağlıklı oluşumları için duygusal olarak ihtiyaçlarının karşılanması gereklidir. Bireylerin hayata başladığı andan bu yana karşılanmasını istediği arzuları vardır. Şemalar, bireylerin genetik aktarım ile oluşur. Bireyler gereksinimlerini yeteri kadar aktaramadıklarında şemaların ortaya çıktığı görülür. Duygusal olarak engellenen veya karşılanmayan ihtiyaçları tecrübe eden kişi yaşam ilerledikçe bu gereksinimlerle uygun olmayan yöntemlerle baş etmek için çaba gösterir⁴⁷.

Bireylerin biricik olduğu söylene de çocukluk çağında karşılanmayan ihtiyaçlar erken dönem uyumsuz şemaların ortaya çıkmasına neden olur⁴⁸. Duygusal ihtiyaçlar şunlardır:

- a) Başkalarına güvenli bağlanma (güvenlik, istikrar, bakım ve benimsenme)
- b) Otonomi, yeterlilik, olumlu kimlik algısı
- c) Gereksinim ve duyguları ifade etme özgürlüğü
- d) Kendiliğindenlik ve oyun
- e) Akılcı sınırlar ve özdenetim

2.3. ŞEMALAR

2.3.1. Duygusal Yoksunluk:

Kişiler kendilerini duygusal yönden eksik hissederler, partnerleri ,arkadaşları, ailesi için özel olmadıklarını düşünürler. İhtiyaçlarına önem veren kimseleri yaşantılarına dahil etmek istemezler. Bu yoksunluğu Young üç şekilde açıklamıştır. Bunlar; sevgi, yakınlık vs. görmeyen ve arkadaş-dost yoksunluğunu içeren **bakım** yoksunluğu, dinleme, kendini ifade edebilme, diğerlerine duygularını paylaşma yoksunluğu **empati** yoksunluğu ve son olarak güç ve yönlendirme yoksunluğunu barındıran **koruma** yoksunluğu olarak ifade edilmektedir⁴⁹.

2.3.2. Sosyal İzolasyon

Kişiler kendilerini herhangi bir topluma ait hissetmezler ayrıca diğerlerinden farklı olduklarını varsayarlar. Sosyal izolasyonun sebep olduğu ve aile fertlerinin olmadığı olaylarda gözlenir. Anne babadan kaynaklanmasından ötürü dışlanmadan etkilenir,

⁴⁶ Jefferey Young vd., **Schema therapy: Distinctive features**, London: Routledge.2011.

⁴⁷Jeffrey Young, **Cognitive therapy for personality disorders: A schema-focused approach**. Professional Resource Press/Professional Resource Exchange, 1999.

⁴⁸ Jefferey Young vd., **Şema terapi**, Çev. T.V. Soylu, T. Özakkaş(ed.), Litera, İstanbul,2009.

⁴⁹ Young, a.g.e., 2011.

bireylerin sosyalleşmesi için cesaretlendirmek onun geçmiş yaşantıda duyduğu kusurluluk ve utanç duygusudur⁵⁰.

2.3.3. Duyguları Bastırma

Kişiler, ötekiler tarafından yeteri kadar kabul görmeyip, duygu ve iletişimlerinin çokça baskılandığı için bu duyguyu yaşarlar. Bu şema kişide hayatındaki zor duyguları ifade etmede, kırıldıklarını söylemede ve duygularını ,ihtiyaçlarını serbest şeklide gösteremediklerinde ortaya çıkar⁵¹.

2.3.4. Onay Arayıcılık

Bu şema ,kişinin takdir edilmek, statü düşkünlüğü, onay aramak, sosyal kabulü ile karakterizedir. Bu durum reddedilmeyi istememeye ve tatmin edici olmayan önemli kararlara neden olabilir⁵².

2.3.5. Haklılık

Bu şemaya sahip bireyler ötekilerden üstün, özel haklara sahip ve ayrıcalıklı olduklarını varsayarlar. Haklılık şemasının bu özellikleri bireyleri narsisizme yaklaştırır. Kişiler her ne sorun yaşanırsa yaşasın kendilerini haklı görürler ve bu durum onların diğerlerinden farklı olduğu düşüncesinin oluşmasına neden olur. Ayrıca arzu ettikleri konularda da ısrarcı olabilirler⁵³.

2.3.6. Mükemmelliyeçilik

Bu şemada yer alan kişiler yapılan her işte en iyi olma çabasındadır. Beğenilmek , sevgi görebilmek için hata yapmamalıdır, en yüksek standartlar onların hedefidir. Kontrol ve düzen konusunda aşırıya kaçarlarda⁵⁴.

2.3.7. Cezalandırıcılık

Bu şemaya sahip kişiler her hangi bir hataya düştüklerinde bedelini ceza karşılığıyla ödenmesi gerektiğine inanırlar. Bir olayı ,durumu yorumlayacakları sırada kendilerini de duruma katarak yorumlama yaparlar, cezalandırıcılık şemasına sahip kişiler standartlarına ayak uydurmayan bireylere karşı öfkeli, sabırsız ve ceza

⁵⁰ Young, a.g.e., 2011, s.122-140.

⁵¹ Young, a.g.e., 2011, s.122-140.

⁵² Young, a.g.e., 2011, s.122-140.

⁵³ Young, a.g.e.,2011, s.121.

⁵⁴ Jefferey Young vd., **Schema therapy: Distinctive features**. London: Routledge.2011, s.98.

uygulayabilir bir eğilimdedirler bunun sebebi kusurlu bir durumun yaşanmasına izin vermemeleri ve empati yoksunluğundan oluşmaktadır⁵⁵.

2.3.8. Kendini feda

Diğerlerinin ihtiyaçlarını istekli biçimde ortaya koymaya odaklıdır. Kendini feda şeması özgüven, diğerlerine karşı oluşan ihtiyaçları sürdürmek ve diğerlerinin problemlerini çözmek konusunda oldukça duyarlıdır⁵⁶.

2.3.9. Dayanıksızlık

Dayanıksızlık şemasına sahip kişiler tehlikeli olaylar karşısında güçsüz hissederler. Dayanıksızlık şeması aktif olan bireyler rahat , huzurlu olmazlar .Kendilerini güvende hissetmezler⁵⁷.

2.3.10. Terk edilme

Bu şemaya sahip bireyler terk edilme korkularını barındırdıklarından dolayı ilişkileri olsa bile ilişkisinin tutunamayacağını düşünürler. Bu şemaya sahip olan kişiler ilişkilerinde tutarsız tavır takınırlar, ilişki kurdukları kişilerle duygusal manada tatmin edilemezler. Böyle durumların ortaya çıkmasının nedeni anne baba yoksunluğu veya çocukluk çağında ailesinden uzak kalma durumudur. Yakınlarından birinin hayatını kaybetmesiyle de ortaya konan bu durum kendisini panik bozukluk olarak da gösterebilir⁵⁸.

2.3.11. Karamsarlık

Karamsarlık şemasına sahip kişilerin hayatlarının kötüye gideceği konusunda inançları vardır. Hayatta pozitif düşüncelerden çok negatif düşünceler üzerinde dururlar. Aşağılanmaktan, yanlış yapmaktan korku duyarlar. Bu bireylerde genelde kaygı, kadercilik, korku ve karasızlık görülür⁵⁹.

2.3.12. Başarısızlık

Bu şemaya sahip olan bireyler yaşıtlarına oranla beceri ve zekâ yönünden geriden geldiklerini düşünmektedirler. Akranlarıyla sıklıkla kıyaslama içine girerler. Kendilerine verilen görevlerden başarılı bir şekilde çıkamayacaklarına dair inançları vardır⁶⁰.

⁵⁵ Jefferey Young vd., **Schema therapy: Distinctive features**. London: Routledge.2011, s.122.

⁵⁶ Young, a.g.e., 2011, s.111-132.

⁵⁷ Young, a.g.e., 2011, s.111-132.

⁵⁸ Young, a.g.e., 2011, s.111-132.

⁵⁹ Young, a.g.e., 2011, s.114.

⁶⁰ Young, a.g.e., 2011, s.123.

2.3.13. Kusurluluk

Bu şemaya sahip bireyler sıklıkla kendilerinin aşağıda görürler. Sevilmeyeceklerini düşünürler. Kökeninde bozukluk olduğu düşüncesi hakimdir⁶¹.

2.3.14. İç içe geçmiş benlik

Kişilerin bireyselleşmek adına bir ya da birçok kişiyle bağlanma ve yakınlık kurma durumudur. Tek başına yaşam boyu var olma durumunun çok zor olacağına inanmaktadırlar. Genel bir boğulma durumu hakimdir⁶².

2.3.15. Yetersiz Özdenetim Şeması

Kişiler yaşamlarında amaç belirlemekte ve bu amaç için lüzumlu olan görevleri yapmaktan kaçınma çabası içine girmektedir. Bireyler dürtü ve duyguları kontrol etmekte sorun yaşayabilirler. Yetersizlik şemasında huzursuzluk, ağrı, sıkıntı yüzleşmeler ve sorumluluklar kaçınma davranışları ortaya çıkartır⁶³.

2.3.16. Boyun Eğicilik Şeması

Bu şemaya sahip bireyler hem özel yaşantılarında hem de akademik ve iş yaşamlarında kararları, sonsözü, kontrolü ötekilerin denetimine bırakma mecburiyeti hissetmektedirler. Bireyler karşı tepkiden ve terk edilmekten kaçınmak için denetimi diğerlerine bırakır. Birey, ihtiyaçlarının diğerleri açısından önemli olmadığını düşünür; olay çabucak olsun, bitsin ister. Aşırı uyumlu bir yapı oluşturabilir. Buradaki uyum, yoğun bir öfke oluşumuna sebep olur. Öfke sonucunda madde kullanımı, psikosomatik rahatsızlık, öfke patlamalarına, duyguların kabarmasına neden olur⁶⁴.

2.3.17. Kendini Feda Şeması

Kişi, kendi memnuniyetini düşünmez, onun için başkalarının ihtiyaçları önceliklidir. Diğerlerinin ihtiyaçlarını giderebilmek için aşırı çaba sarf eder. Bu çabanın sebepleri arasında, bencilliğin suçluluğundan kaçınmak, diğerlerine rahatsızlık vermemek, güçsüz olduğu düşünülen bireylerle ilişkiyi devam ettirmek yer alır. Ayrıca kendini feda şeması diğer bireylerin sorunlarına aşırı duyarlılıkla ortaya çıkar⁶⁵.

2.3.18. Onay Arayıcılık Şeması

Bu şema, bireylerin diğerlerinin onayını alma, kabulünü ve ilgisini kazanmaya karşı aşırı hassasiyeti ile ilişkilidir. Bu bireyler bulundukları ortama uygun davranmaya çok dikkat ederler. Birey için önemli olan diğerleri tarafından nasıl görüldüğü,

⁶¹ Young, a.g.e., 2009, s.46-62.

⁶² Young, a.g.e., 2009, s.46-62.

⁶³ Young, a.g.e., 2009, s.46-62.

⁶⁴ Young, a.g.e., 2009, s.46-62.

⁶⁵ Young, a.g.e., 2009, s.46-62.

yaptıklarını diğer bireylerin nasıl değerlendirdiğidir. Bu tutum zaman zaman, ün, para gibi konulara önemi beraberinde getirebilir⁶⁶.

2.4. ŞEMALARLA BAŞ ETME STRATEJİLERİ

Şemalar bireylerin çocukluk döneminde karşılaştıkları negatif oluşumlar, problemlerin üstesinden gelmek, yaşama devam etmek ve bu problemlerle savaşmak için meydana gelmektedir. Şemalar erken dönem yaşantılarında faydalı olsa da zaman geçtikçe kişilerde bazı problemler meydana getirmektedir⁶⁷. Şemalar çocukluk döneminden kaynaklanır şu an için etkili ve yararlı olabilse de bireylerin ilerleyen zamanlar da yaşamında uyumsuz hale gelebilmektedir. Üç şema ile başa çıkma becerileri olduğunu savunmaktadırlar. Birinci başa çıkma biçimi, şemaya teslim olmadır. Bu başa çıkma biçiminde kişiler şemalarını kabullenir ve hayatlarını bu şemaya göre şekillendirip, değiştirmeye başlarlar. Bireyler şemalarına savaş açamazlar veya şemalardan kaçınmazlar. Bireyler yaptıklarının bilincinde değildir ve çocukluk dönemindeki deneyimlerine dayanarak şemalarına göre hareket ederler. Örneğin bireyin terk edilme şeması varsa partner olarak güvenilmez olarak nitelendirdiği birini bulur ve bu kişi günün birinde kendisini terk edebilecek biridir. Böylece, kişi uyumsuz şemasını korumaya ve şemalarıyla yaşamaya devam eder⁶⁸.

Şemadan kaçınma, başa çıkmanın ikinci tipidir. İnsanlar şemalardan, yaşam olaylarından ve şemalarını oluşturan düşüncelerinden kaçınmaya çalışırlar. Kişiler çoğu zaman duygularını bastırırlar ve yüzleşmekten kaçınmak isterler. Terk edilme veya kararsızlık şemasına sahip olan kişiler, terk edilmemek için ilişkiden kaçınırlar (terkedileceğinden emin olduğundan dolayı biriyle ilişki yaşamaya gerek yok, otomatik düşüncesi hakimdir). Bu tarz durumlarda bireyler sorunların üstesinden gelebilmek için farklı yollara başvururlar. Ayrıca duygularını bastırmak için de madde kullanımına eğilimli olabilirler. Bu bireyler duygusal kontrol, uyuşma / bastırıcı duygular, insanlardan geri çekilme, dikkat dağınıklığı , üzüntü ya da rahatsızlık veren olayları görmezden gelebilirler. Son olarak, başa çıkmanın üçüncü yolu şemaların aşırı telafisi şemanın tersi davranışları ortaya çıkarır, insanların şemalarıyla mücadele verdiği ve karşı gelmeye çalıştıkları bir başa çıkma biçimidir. Bireyler aşırı telafi yoluyla bilinçsizce kalıcı şemalar oluştururlar. Örneğin ; ihmal edilen bir çocuk ,başkalarının ilgisini çekebilmek için alımlı, cilveli, veya abartılı olmayı öğrenebilir. Bu da duygusal yoksunluğun aşırı telafisi olarak adlandırılır. Şema ile başa çıkma biçimlerini duygusal yoksunluk şemasında değerlendirebilirsek

⁶⁶ Young, a.g.e., 2009, s.13..

⁶⁷ Jefferey Young vd., *Schema therapy: A practitioner's guide*. Guilford Press, 2003.

⁶⁸ Young, a.g.e., 2003, s.125.

şema teslimi, soğuk eşler seçmek şema kaçınması, yakın ilişkilerden uzak durmak ve şema aşırı telafisi ise beraber olduğumuz insanlara karşı talepkar davranmak şeklinde ifade edilebilir. Young'un aşırı telafi mekanizmaları: asilik, titizlik, özgür ruh, dik başlılık ,mesafelilik ,bencillik, saldırganlık, tepkililik ,iyimserlik, baskınlık, onay düşkünlüğü mekanizmalarıdır⁶⁹.

Bunları detaylıca inceleyecek olursak ;

- **Teslim olma:** Birey var olan şemasına uyum sağlayıp ona teslim olmaktadır. Baş etme becerisi olarak teslimiyet hâkimdir. Teslim olan bireyler basitçe duygusal ihtiyaçlarını karşılama konusunda kendini engelleyen örüntüler içinde sıkışıp kalmıştır. Başkalarının gereksinimine aşırı derecede önem veren fedakârlık, boyun eğme ve onay arama ihtiyacı duyan bireylerin kendilerine dair gereksinimlerini dışarıda tutarlar. Bu şekilde teslimiyet gösteren bireyler şemalarıyla baş etmektedirler⁷⁰.
- **Kaçınma:** Şemadan ve şemanın ortaya çıkardığı rahatsız edici duygulardan uzaklaşmak için bireyin uyguladığı düşünsel, davranışsal ve duygusal metotlardır. Yaşantılarındaki şemalarını tetikleyecek olan sevgiyi elde etme, doyum sağlama ve günlük işlerden zevk alma durumlarında kaçınma söz konusudur⁷¹.
- **Aşırı telafi:** Bireyler kendilerinde olan şemaların tam tersini yapar ,içinde bulundukları durum ile baş etmeye çalışırlar. Örneğin duygusal açıdan yoksunluk yaşayan bireyin çevresinden ilgi görmek için cilveli bir şekilde kendini ön planda tutmaya çalışması gibi. Bir başka örnek ise çocukken çok kontrol altında tutulan çocuk, yetişkinlik döneminde kontrolü reddeder ve bu kişiler şemanın baskısı altında yer alır.
Kişilik bozukluğuna sahip bireyler aşırı telafi yolunu kullanarak şemaları ile baş etmektedirler.⁷²

⁶⁹ Young, a.g.e., 2003, s.126.

⁷⁰ Jefferey Young vd., **Şema terapi-ayırıcı özellikler**. Çev. HA Karaosmanoğlu, N. Azizlerli. Psikonet Yayınları, 2013.

⁷¹ Young, a.g.e., 2013, s.42.

⁷² Young, a.g.e., 2013, s.142

2.5. MÜZİK

İlk yeryüzünün olduğu sırada sadece sessizliğin var olduğunu düşünebiliriz. Hareketin olmadığı bir yerde sessizlikten söz edebiliriz. Bu nedenle havayı aktif bir hale getirecek titreşim de yoktu. Dünyanın meydana gelmesindeki sessizliğe aktif bir şekilde hareketliliğin dahil olmasıyla müzik oluşmuştur.⁷³

Müzik hayatımız boyunca ihtiyaç duyabileceğimiz bir araçtır. Özellikle çocukluk çağında tekerleme, şarkı, ninni, gibi formlar gelişimi olumlu yönden etkiler. Ayrıca kişiliğin gelişmesine, girişkenlik yönünün gelişmesine ve duygularını ifade etme konusunda da olumlu sonuçlar gösterir⁷⁴.

Müzik, tüm coğrafyalarda aynı şeyleri ifade etmektedir. Türk dilinde musiki olarak söylenen, genellikle ruhun ihtiyacı olarak da söylenir. Yunan asıllı bir kelimedir. Oldukça bilinen bir kelime olmasına karşı hala tanımsal olarak, genel bir tanım yapılamamaktadır.⁷⁵

“Duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle işleyip anlatan estetik bir bütündür”⁷⁶.

Yinelenen tek bir ses bile müziğin oluşmasında büyük bir role sahiptir. Genel olarak bilinen ise iki sesin bir araya gelerek müziğin oluşmasıdır. Koşmada, yürümede, ve diğer işlerde çıkan tüm iki vuruşun birbirinin ard arda gelmesi sonucu olur⁷⁷.

Ses musikinin ham maddesidir. Ses gibi sessizlik de musikinin ham maddesidir. Temelde müzik notalar aracılığıyla yaratılan bir konuşma aracıdır. Zamana ve kültüre göre farklı şeyler hissettirip farklı anlamlar ifade eder⁷⁸.

Müzik, içinde yoğun şekilde duygu, düşünüş ve davranış barındıran bir süreçtir. Müzik süreç içinde gerçekleşir, başlar ve biter. Belli bir zaman ve

⁷³ Hakan Çuhadar, "Müzik ve Müzik Eğitimi." *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 25.1, 2016: 217-230.

⁷⁴ Şeyda Çilden, **Müzik, Çocuk Gelişimi ve Öğrenme**. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2001,1, 1-8.

⁷⁵ Adnan Çoban, **Müzikterapi: ruh sağlığı için müzikle tedavi**. Tımas Yayınları, 2005.

⁷⁶ Ali Uçan, **Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar**, Ankara, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1997.

⁷⁷ Sidney Finkelstein, **Müzik Neyi Anlatır**, H., İstanbul: Kaynak Yayınları, 2000,12-16.

⁷⁸ Karolyi Otto, **Müziğe Giriş**, çev. Mehmet Nemutlu, Pan Yayınları, İstanbul, 1995, 9.

uzam içerisinde bir akıcılık gösterir. Bu süreç içerisinde müzik, dinleyici tarafından alınır, duyulur, düşünüş ve davranış geliştirmesine sebep olur. Müzik psikolojisi, bir bilim dalı olarak tüm bu unsurları göz önünde bulundurmak koşuluyla, müziğin birey ve toplum psikolojisi üzerindeki etkilerini bilişsel, gelişimsel ve kültürel yönleriyle inceler. Her sanat dalında olduğu gibi müzik sanatında da öncelikle duygulara yönelik insani edim vardır. Bu edimin insani yönünün olması müzisyen tarafından üretilmesinden kaynaklanır. İnsanlar müzikle düşünür, onunla kendilerinin kim olduğuna karar verip, kendilerini anlatır. Müzik dediğimizde ana maddesinde duyum, düşünce ve hareket taşıyan bir süreçtir. Müzik zaman içinde var olur, devam eder ve sonlanır. Bu döngü içerisinde kişi tarafından müzik alınır, kulağa gelir, zihinde tasarlanır, düşünceye dönüşür ve bu da davranışın ortaya çıkmasına neden olur. Müzik psikolojisi, bütün bu öğeleri görerek müziğin kişi üzerindeki dokunuşunun zihinsel, kültürel ve davranışsal olarak etkileni inceler⁷⁹.

2.5.1. Müzik Eğitimi

Müzik eğitimi, özünde bir müziksel uyum geliştirilmesi, bir müziksel hareket öğrenme, yada bir müzikal davranış değişikliği yaratma ve geliştirmedir. Eğitim sürecinde müzikal eğitimi alan kişinin müzikal hayatı merkeze alınır. Bu öge üzerinden yola düşerek belli hedefler yolunda tutarlı ve sürekli olarak devam etmesi sürecidir⁸⁰.

Müzik eğitimi, müziği kavrama ve algılama zekasına çeşitlilik katarak, farklı müzikleri dinleyebilme ve farklı müzik alışkanlıklar kazanması, tek bir alana yönelmesinin önünü kesmektir. Müziği var eden faktörlerin aracılığıyla, kişinin isteklerinden hareket ederek istediği müzik alışkanlıklar geliştirerek ilerlemesidir⁸¹.

⁷⁹ Vural Yıldırım, Tarkan Koç, **Müzik Felsefesine Giriş, Bağlam Yayınları**, 3.Baskı, İstanbul, 2006, 28

⁸⁰ Ali Uçan, **Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1997, s.10.

⁸¹ Özlem Sultan Sak, **İlköğretim okullarında müzik eğitimi ve çocuk şarkıları üzerine bir araştırma**. Diss, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 1997, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

Bu başlık altında “Çocukluk çağı travmaları ve erken dönem uyumsuz şemaların yetişkinlikte müziğe ilgi arasındaki ilişkinin incelenmesi” araştırmanın yöntemi, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve araştırmanın amacı doğrultusunda kullanılan analiz tekniklerinin neler olduğuna yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmanın verilere dayalı, Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında Parametrik iki grup arasındaki farkın analizi için Mann Withney- U testi kullanılmıştır. “ilişkisel tarama modeli”ne uygun olarak hazırlanmıştır. İki veya daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlamaktadır

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni İstanbul ilinde yer alan 20 yaş üstü müzikle ilgilenen ve müzikle ilgilenmeyen, çocukluk çağı travması olan ve olmayan, erken dönem uyumsuz şemalara sahip olan ve olmayan bireylerden oluşmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise evrende yer alan bireylerden müzik okuyanlar ve müzik okumayanlar olarak seçilen ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 210 katılımcıdan oluşmaktadır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada, sosyo-demografik değişkenleri belirlemek üzere araştırmacı tarafından geliştirilen “Demografik Bilgi Formu”, erken dönem oluşan uyumsuz şemaları ölçmek amacı ile “ Young Şema Ölçeği Kısa Form-3”, yakın ilişkilerle, Çocukluk çağı travmayı ölçmek amacı ile “ Çocukluk Çağı Travma Ölçeği”, müziğe ilgiyi ölçmek amacı ile “ Müziğe İlgi Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçme araçları aşağıda alt başlıklar halinde tanıtılmıştır.

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

20 yaş üstü bireylerin yaş, cinsiyet, üniversite, fakülte, bölüm gibi sosyodemografik özellikleri belirlemeye yönelik araştırmacı tarafından belirlenen 5 sorudan oluşan form kullanılmıştır.

3.3.2. Çocukluk Çağı Travma Ölçeği:

1994 yılında Bernstein ve arkadaşları tarafından geliştirilen ve 28 maddeden oluşan ölçekten çocukluk çağı cinsel, fiziksel, duygusal istismar ile duygusal ve fiziksel ihmali konu alan beş alt puan ile bunların birleşiminden oluşan toplam puan elde edilebilmektedir⁸². Orijinal çalışmada Cronbach alfa değerleri .79 ile .94 aralığında bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışması 2012 yılında Şar ve arkadaşları tarafından yapılmıştır⁸³. Mevcut çalışmada alt boyutların Cronbach alfa iç tutarlılık katsayılarını .64 ile .87 arasında değiştiği bulunmuştur.

3.3.3. Young Şema Ölçeği Kısa Form-3

Young ve arkadaşları erken dönem uyumsuz şemaların değerlendirilmesine yönelik değerlendirme araçları geliştirmişlerdir. Young Şema Ölçeği 205 maddeden oluşmaktadır ve 16 şema boyutunu ölçmektedir. Young Şema Ölçeği uzun olduğundan 15 şema boyutunu ölçen ve 75 maddeden oluşan daha kısa bir form oluşturulmuştur (YŞÖ – KF2). Bu kısa forma üç boyutun daha eklenmesiyle (Onay Arayıcılık, Cezalandırıcılık ve Karamsarlık) 90 maddelik Young Şema Ölçeği Kısa Form– 3 oluşturulmuştur⁸⁴. Ölçeğin Türkiye’deki geçerlilik ve güvenirlik çalışması üniversite örneklemine⁸⁵ tarafından yürütülmüştür. Bunun sonucunda beş şema alanı ve bu alanlara ait alt boyutlar olmak üzere toplamda 14 alt boyut olduğu ortaya çıkmıştır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı .94 olarak bulunmuştur⁸⁶.

90 maddeden oluşan ölçek likert tipi bir ölçek olup (1=Benim için tamamıyla yanlış ve 6=Beni mükemmel derecede tanımlıyor) şeklinde 6’lı likert üzerinde derecelendirilmektedir⁸⁷.

⁸² David Bernstein vd., **Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect**. Am J Psychiatry 1994; 151: 1132-1136.

⁸³ Vedat Şar vd., **Çocukluk çağı ruhsal travma ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenirliği**. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 2012, 32.4: 1054-1063.

⁸⁴ Zehra Çakır, **Antisosyal kişilik bozukluğunda erken dönem uyumsuz şemalar, algılanan ebeveynlik stilleri ve şema sürdürücü başa çıkma davranışları arasındaki ilişkiler: Şema terapi modeli çerçevesinde bir inceleme**. *Unpublished Master's Thesis. Hacettepe University Graduate School of Social Sciences, Ankara, Turkey*, 2007

⁸⁵ Gonca Soygüt vd., **Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Değerlendirilmesi: Young Şema Ölçeği Kısa Form-3’ün Psikometrik Özelliklerine İlişkin Bir İnceleme**, *Türk Psikiyatri Dergisi*, Ankara, 2009, 20(1): 75-84.

⁸⁶ Soygüt, a.g.e., s. 75-84.

⁸⁷ Soygüt, a.g.e., s. 75-84.

Türkçe uyarlaması üzerinde yapmış oldukları geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında ölçeğin test-tekrar test güvenilirliğinin, şema boyutları bakımından $r=.66-.82$, şema alanları bakımından ise, $r=.66-.83$ arasında değiştiği bulgusu elde edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısının ise; şema boyutları için $\alpha=.63-.80$, şema alanları için ise $\alpha=.53-.81$ arasında değiştiği aktarılmıştır⁸⁸. İç tutarlılık açısından, bazı alt faktörlerde katsayıların görece düşük olduğu gözlenmekle beraber, her bir faktörün iç tutarlılığı istatistiksel olarak kabul edilebilir düzeylerde. Ölçeğin birleşen geçerliği için yapılan analize göre şema alan ve şema boyutlarının, Belirti Tarama Listesi'nin (SCL-90) Genel Belirti Düzeyi Endeksi (GSI) ve depresyon, kaygı ve kişisel duyarlık alt ölçekleri ile ilişkisine bakılmış ve depresyon alt faktörüyle $r=.55-.68$ ($p<.01$), kaygı alt faktörüyle $r=.18-.54$ ($p<.01$) ve kişilerarası duyarlık alt faktörüyle $r=.20-.60$ ($p<.01$) aralığında değişen istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler gösterdiği bulgusu elde edilmiştir. Bu açıdan, ölçeğin güvenilirliği ile ilgili elde edilen bulgular, özgün form ile yürütülen çalışmaları desteklemektedir⁸⁹. Ayırt edici geçerlilik de ise klinik ve normal örneklem arası istatistiksel anlamlı farklılık bulunmuş ve klinik örneklem ortalamaları normal örnekleme göre yüksek bulunmuştur⁹⁰.

3.3.4. Müziğe Yönelik İlgili Ölçeği (MYİÖ)

2015 yılında güvenilirlik ve geçerliliği Okay,ataman,ad tarafından yapılmıştır. güvenilirliği için Cronbach's Alpha (α) iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve bu değer 0,918 olarak tespit edilmiştir. Cronbach's Alpha katsayısı, özellikle cevapların derecelendirme ölçeğinden (Likert Tipi Ölçekler) elde edildiği durumlarda sıklıkla kullanılır⁹¹. Güvenirlik katsayısının 0,70 ve yukarı olması yeterlidir. Buna göre ölçeğin pilot uygulamadaki güvenirlilik analizi sonucu gerçek uygulama için yeterlidir⁹².

53 maddeden oluşan ön deneme formunun uygulanmasından sonra açıcı faktör analizi uygulanmıştır. Bu analiz ile güvenilirliği düşüren ve gruplandırılmakta sorun görülen 24 madde ortaya konmuştur. Bu maddelerin ölçekten çıkarılmasıyla 29 maddeden oluşan bir ölçek elde edilmiştir. 29 maddelik ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Testi sonucu 0,899 olarak,

⁸⁸ Soygüt, a.g.e., s. 75-84.

⁸⁹ Soygüt, a.g.e., s. 75-84.

⁹⁰ Soygüt, a.g.e., s. 75-84.

⁹¹ Ömay Çokluk, vd., *Multivariable statistics for social sciences: Spss and Lisrel applications*, PegemA pub, Ankara, 2010, 126-134

⁹² Hakan Okay vd., *müziğe yönelik ilgi ölçeği (myiö)nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması*, Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, 2015, 51, 62-71.

Cronbach's Alpha (α) iç tutarlılık katsayısı ise 0,918 olarak tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda, ölçekteki maddelerin 5 faktör altında toplandığı belirlenmiştir. Oluşturulan ölçek, müziğe yönelik ilgi düzeyini belirleyen ilk ölçme aracı olması açısından önemli sayılmaktadır⁹³.

3.4. UYGULAMA

Araştırmada toplam 3 yapılandırılmış ölçek ve 1 kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu ile Young Şema Ölçeği Kısa Form-3, Çocukluk Çağı Travma Ölçeği ve Müziğe İlgili Ölçeği uygulanmıştır. Uygulama ortalama 20 dakika sürmüştür.

Araştırmanın uygulamanın başında kendini tanıtmış ve araştırmanın amacı hakkında bilgi vermiştir. Gerçeklik ve güvenilirliği açısından içten bir şekilde cevaplandırmalarının önemi olduğu ve bilgilerin gizli tutulacağı belirtilmiştir. Ölçeklerin nasıl cevaplandırılacağı hakkında bilgi verilmiş ve uygulama yapılmıştır.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Veri toplama araçları ile elde edilen veriler bilgisayar ortamına sayısal ifade olarak girilmiş ve bu veriler sosyal bilimler için istatistik paket programı (Spss 25) kullanılarak istatistiksel analizleri yapılmıştır.

Analizlere başlamadan önce veriler normal dağılım açısından incelenmiştir. Araştırma değişkenlerinin örneklem grubunda normallik dağılımının analizi için yapılan analizde Young Şema Ölçeği (S-W= .954, Sd.= 210, p=.000) normal dağılım göstermediği görülmüştür. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin (S-W= .939, Sd.= 210, p=.000) normal dağılım göstermediği görülmüştür. Müziğe Yönelik İlgili Ölçeğinin (S-W= .956, Sd.= 210, p=.000) normal dağılım göstermediği görülmüştür.

Uygulanan veri analizinde %95 güvenilirlik düzeyi temel alınmıştır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında Parametrik iki grup arasındaki farkın analizi için Mann Withney- U testi kullanılmıştır.

⁹³ Okay, a.g.e., s. 62-71.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formundan elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 4.1. Örneklem Grubunun Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

		Müzik Okuyan		Müzik Okumayan	
		F	%	F	%
Yaş	18-25 yaş	105	94,6	81	81,8
	25-30 yaş	5	4,5	10	10,1
	30-35 yaş	0	0,0	5	5,1
	35 yaş ve üzeri	1	0,9	3	3,0
	Total	111	100,0	99	100,0
Cinsiyet	Kadın	72	64,9	50	50,5
	Erkek	39	35,1	49	49,5
	Total	111	100,0	99	100,0
Üniversite	Müzik okuyan	0	0,0	99	100,0
	istanbul gelisim üniversitesi	111	100,0		

Tablo 4.1. görüldüğü üzere,Müzik Bölümü Okuyan örneklem grubunun %94.6'sı 18-25 yaş arası ,%4.5'i 25-30 yaş arası,%0.9'u 35 yaş ve üzeridir,%64.9'u kadın,%35.1'i erkek,%0.9'u müzik okullarında okumaktadır,%99.1'i İstanbul gelişim üniversitesinde okumaktadır,Müzik Bölümü Okumayan örneklem grubunun %81.8'i 18-25 yaş arası,%10.1'i 25-30 yaş arası,%5.1'i 30-35 yaş arası,%3.0'ı 35 yaş ve üzeri,%50.5'i kadın,%49.5'i erkek ,%100.0'ı müzik bölümü okumaktadır.

Tablo 4.2 Young Şema Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	2,41	0,80	1,11	4,12	1,83	2,20	3,10
Okumayan								
	111	2,32	0,77	1,04	5,08	1,74	2,19	2,76
Müzik Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.2 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}$ =2.41) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X}$ =2.31) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının Q_1 =1.83 ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının Q_2 =2.20 ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarının Q_3 =3.10 ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının Q_1 =1.74 ve altında, %50'sinin puanlarının Q_2 = 2.19 puan ve altında, %75'inin puanlarının Q_3 =2.76 puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Young Şema Ölçeğinden Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur

Tablo 4.3 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Young Şema Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	P
Young	Müzik	111	101,93	11314,50	5098,500	11314,500	-0,901	0,368
Şema	Okuyan							
Ölçeği	Müzik	99	109,50	10840,50				
	Okumayan							
	Total	210						

Tablo 4.3 da anlaşılabacağı üzere, örneklem grubunun young şema ölçeğinden almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan $p>0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($U=5098.50$; $z=-0.901$, $p>0.05$).

Tablo 4.4 Duygusal Yoksunluk Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	1,78	0,94	1,00	5,00	1,00	1,40	2,40
Okumayan								
Müzik	111	1,81	0,93	1,00	5,40	1,00	1,40	2,20
Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.4 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=1.78$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =1.81$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =1.00$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =1.40$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarının $Q_3 =2.40$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=1.00$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 1.40$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =2.20$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Duygusal Yoksunluk Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.5 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Duygusal Yoksunluk Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Duygusal Müzik	111	107,22	11901,50	5303,50	10253,50	-0,443	0,658
Yoksunluk Okuyan							
Müzik	99	103,57	10253,50				
Okumayan							
Total	210						

Tablo 4.5 da anlaşılabacağı üzere, örneklem grubunun duygusal yoksunluk alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan $p > 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($U=5303.50$; $z=-0.443$, $p > 0.05$).

Tablo 4.6 Başarısızlık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	1,86	1,01	1,00	4,67	1,00	1,66	2,16
Okumayan								
	111	1,90	1,06	1,00	6,00	1,16	1,66	2,33
Müzik Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=1.86$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =1.90$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =1.00$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =1.66$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarının $Q_3 =2.16$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=1.16$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 1.66$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =2.33$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde Müzik Bölümü Okumayan

bireylerin Başarısızlık Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.7 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Başarısızlık Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	P
Başarısızlık	Müzik Okuyan	111	108,59	12053,50	5151,500	10101,500	-0,788	0,431
	Müzik Okumayan	99	102,04	10101,50				
	Total	210						

Tablo 4.7 anlaşılabacağı üzere, örneklem grubunun başarısızlık alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmış farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan $p > 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($U=5151.50$; $z=-0.788$, $p > 0.05$).

Tablo 4.8 Karamsarlık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik Okumayan	99	2,38	1,12	1,00	5,00	1,60	2,20	3,00
Müzik Okuyan	111	2,48	1,28	1,00	5,80	1,40	2,20	3,40

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.8 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=2.38$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} = 2.48$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır(Baykul & Güzeller, 2014). Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 = 1.60$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 2.20$ ve üzerinde olduğu

%25'inin puanlarının $Q_3 = 3.00$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1 = 1.40$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 2.20$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 = 3.40$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Karamsarlık Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.9 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Karamsarlık Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Karamsarlık	Müzik Okuyan	111	106,58	11830,50	5374,500	10324,5	-0,274	0,784
	Müzik Okumayan	99	104,29	10324,50				
	Total	210						

Tablodan 4.9 da anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun karamsarlık alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan $p > 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($U = 5374.50$; $z = -0.274$, $p > 0.05$).

Tablo 4.10 Sosyal İzalasyon Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	2,46	1,19	1,00	5,86	1,42	2,14	3,14
Okumayan								
	111	2,26	0,96	1,00	5,43	1,57	2,14	2,85
Müzik Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.10 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}$ =2.46) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X}$ =2.26) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının Q_1 =1.42 ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının Q_2 =2.14 ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarının Q_3 =3.14 ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının Q_1 =1.57 ve altında, %50'sinin puanlarının Q_2 = 2.14 puan ve altında, %75'inin puanlarının Q_3 =2.85 puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Sosyal İzalasyon Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.11 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Sosyal İzalasyon Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Sosyal İzalasyon							
Müzik Okuyan	111	102,50	11377,00	5161,000	11377,000	-0,760	0,447
Müzik Okumayan	99	108,87	10778,00				
Total	210						

Tablo 4.10 anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun sosyal izalasyon alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-

U testi sonucundan, istatistiksel açıdan $p>0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($U=5161.00$; $z=-0.760$, $p>0.05$).

Tablo 4.12 Duygularını Bastırma Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	2,12	0,99	1,00	5,60	1,40	2,00	2,60
Okumayan								
Müzik	111	2,32	1,02	1,00	5,00	1,60	2,20	3,00
Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.12 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=2.12$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =2.32$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =1.40$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =2.00$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 =2.60$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=1.60$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 2.20$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =3.00$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Duygularını Bastırma Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.13 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Duygularını Bastırma Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	n	S.O	S.T	U	W	Z	P
Duyguları Müzik Okuyan	111	111,38	12363,50	4841,500	9791,500	-1,491	0,136
Bastırma Müzik	99	98,90	9791,50				
Okumayan							
Total	210						

Tablo 4.13 anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun duyguları bastırma alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan $p>0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($U=4841.50$; $z=-1.491$, $p>0.05$).

Tablo 4.14 Onay Arayıcılık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	2,98	1,18	1,00	6,00	2,16	2,66	4,00
Okumayan	111	2,94	1,08	1,00	6,00	2,16	2,83	3,66

Müzik Okuyan

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.14 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=2.98$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =2.94$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =2.16$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =2.66$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 =4.00$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=2.16$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 2.83$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =3.66$ puan ve altında olduğu

görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Onay Arayıcılık Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.15 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Onay Arayıcılık Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Onay	Müzik Okuyan	111	105,71	11733,50	5471,500	10421,500	-0,052	0,958
	Arayıcılık							
	Müzik	99	105,27	10421,50				
	Okumayan							
	Total	210						

Tablo 4.15 de anlaşılabacağı üzere, örneklem grubunun onay arayıcılık alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan $p > 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($U=5471.50$; $z=-0.052$, $p > 0.05$).

Tablo 4.16 Bağımlılık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	1,75	0,86	1,00	3,78	1,00	1,44	2,11
Okumayan								
	111	1,89	1,00	1,00	5,00	1,11	1,55	2,22
Müzik Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.16 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=1.75$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} = 1.89$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 = 1.00$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 1.44$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarının $Q_3 = 2.11$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1 = 1.11$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 1.55$

puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 = 2.22$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan Bağımlılık Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.17 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Bağımlılık Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	N	S.O	S.T	U	W	Z	p
Bağımlılık Müzik Okuyan	111	110,10	12221,00	4984,000	9934,000	-1,171	0,242
Müzik Okumayan	99	100,34	9934,00				
Total	210						

Tablo 4.17 anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun bağımlılık alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan $p > 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($U=4984.90$; $z=-1.171$, $p > 0.05$).

Tablo 4.18 Yetersiz Özdenetim Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik Okumayan	99	3,75	1,13	1,14	5,57	3,00	4,00	4,57
Müzik Okuyan	111	3,05	1,01	1,00	5,57	2,14	2,85	3,85

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.18 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=3.75$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} = 3.05$) anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 = 3.00$ ve üzerinde olduğu,

%50'sinin puanlarının $Q_2 = 4.00$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 = 4.57$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1 = 2.14$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 2.85$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 = 3.82$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Yetersiz Özdenetim Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.19 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Yetersiz Özdenetim Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Yetersiz Özdenetim	Müzik okuyan	111	88,58	9832,00	3616,000	9832,000	-4,278	0,000
	Müzik okumayan	99	124,47	12323,00				
	Total	210						

Tablo 4.19 da anlaşılabacağı üzere, örneklem grubunun yetersiz özdenetim alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında Müzik Bölümü Okumayan grup lehine istatistiksel açıdan $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. ($U=3616.00$; $z=-4.278$, $p < 0.01$).

Tablo 4.20 Kendini Feda Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik Okumayan	99	2,62	1,08	1,00	6,00	1,80	2,60	3,20
Müzik Okuyan	111	2,65	1,09	1,00	5,80	1,80	2,60	3,40

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.20 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=2.62$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =2.65$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1, Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =1.80$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =2.60$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarının $Q_3 =3.20$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=1.80$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 2.60$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =3.40$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Kendini Feda Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.21 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Kendini Feda Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	N	S.O	S.T	U	W	Z	p
Kendini Müzik	111	106,13	11780,00	5425,000	10375,000	-0,158	0,874
Feda okuyan							
Müzik	99	104,80	10375,00				
okumayan							
Total	210						

Tablo 4.21 da anlaşılabacağı üzere, örneklem grubunun kendini feda alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan $p>0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($U=5425.00$; $z=-0.158$, $p>0.05$).

Tablo 4.22 Terk Edilme Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	1,78	0,86	1,00	4,20	1,00	1.40	2,40
Okumayan								
	111	1,88	1,00	1,00	5,40	1,00	1,60	2,40
Müzik Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.22 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=1.78$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =1.88$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =1.00$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =1.40$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 =2.40$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=1.00$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 1.60$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =2.40$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Kendini Feda Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.23 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Terk Edilme Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	n	S.O	S.T	U	W	Z	P
Terk							
Müzik okuyan	111	107,58	11941,00	5264,000	10214,000	-0,531	0,595
Edilme							
Müzik okumayan	99	103,17	10214,00				
Total	210						

Tablo 4.23 anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun terk edilme alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann

Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan $p>0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($U=5264.00$; $z=-0.531$, $p>0.05$).

Tablo 4.24 Cezalandırma Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	3,29	1,28	1,00	5,67	2,16	3,16	4,16
Okumayan								
Müzik	111	2,99	0,99	1,00	5,67	2,16	3,00	3,66
Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.24 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=3.29$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =2.99$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =2.16$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =3.16$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 =4.16$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=2.16$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 3.00$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =3.66$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Cezalandırma Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.25 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Cezalandırma Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Cezalandırma Müzik	111	99,50	11044,00	4828,000	11044,000	-1,518	0,129
okuyan							
Müzik	99	112,23	11111,00				
okumayan							
Total	210						

Tablo 4.25 da anlaşılabacağı üzere, örneklem grubunun cezalandırma alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan $p>0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($U=4828.00$; $z=-1.518$, $p>0.05$).

Tablo 4.26 Kusurluluk Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	1,87	0,89	1,00	4,83	1,00	1.66	2,16
Okumayan								
	111	1,73	0,92	1,00	5,67	1,00	1,33	2,00
Müzik Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.26 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=1.87$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =1.73$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =1.00$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =1.66$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 =2.16$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=1.00$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 =1.33$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =2.00$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Kusurluluk Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.27 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Kusurluluk Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	P
Kusurluluk	Müzik okuyan	111	99,12	11002,00	4786,000	11002,000	-1,637	0,102
	Müzik okumayan	99	112,66	11153,00				
	Total	210						

Tablo 4.27 de anlaşılaçağı üzere, örneklem grubunun kusurluluk alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan $p>0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($U=4786.00$; $z=-1.637$, $p>0.05$).

Tablo 4.28 Tehditler Karşısında Dayanıksızlık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik Okumayan	99	2,27	1,05	1,00	5,00	1,40	2,00	2,80
Müzik Okuyan	111	2,22	1,03	1,00	5,60	1,40	2,00	2,80

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.28 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=2.27$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =2.22$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =1.40$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =2.00$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 =2.80$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=1.40$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 =2.00$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =2.80$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan

bireylerin Tehditler Karşısında Dayanıksızlık Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.29 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Tehditler Karşısında Dayanıksızlık Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Tehditler Karşısında Dayanıksızlık	Müzik okuyan	111	104,21	11567,50	5351,500	11567,500	-0,326	0,744
	Müzik okumayan	99	106,94	10587,50				
	Total	210						

Tablo 4.29da anlaşılağı üzere, örneklem grubunun tehditler karşısında dayanıksızlık alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan $p>0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($U=5351.50$; $z=-0.326$, $p>0.05$).

Tablo 4.30 Yüksek Standartlar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
	99	3,35	1,38	1,00	6,00	2,00	3,33	4,33
Müzik Okumayan								
	111	2,67	1,09	1,00	5,67	2,00	2,66	3,33
Müzik Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.30 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=3.35$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =2.67$) anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (

Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 = 2.00$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 3.33$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 = 4.33$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1 = 2.00$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 2.66$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 = 3.33$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Yüksek Standartlar Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.31 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Yüksek Standartlar Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Yüksek Standartlar	Müzik okuyan	111	90,73	10071,00	3855,000	10071,000	-3,746	0,000
	Müzik okumayan	99	122,06	12084,00				
Total		210						

Tablo 4.31 da anlaşılabacağı üzere, örneklem grubunun yüksek standartlar alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında Müzik Bölümü Okumayan grup lehine istatistiksel açıdan $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. ($U = 3855.00$; $z = -3.746$, $p < 0.01$).

Tablo 4.32 Müziğe Yönelik İlgi Ölçeği İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik Okumayan	99	2,29	0,38	1,62	3,34	2,03	2,20	2,48
Müzik Okuyan	111	2,69	0,56	1,62	4,31	2,31	2,62	3,06

Q_1 : 1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 : 3.kartil

Tablo 4.32 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=2,29$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =2.69$) anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1, Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =2.03$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =2,20$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 =2,48$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=2.31$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 =2.62$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =3.06$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Müziğe Yönelik İlgil Ölçeğinde Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.33 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Müziğe Yönelik İlgil Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	P
Müziğe Yönelik İlgil Ölçeği	Müzik okuyan	111	128,00	14208,00	2997,000	7947,000	-5,684	0,000
	Müzik okumayan	99	80,27	7947,00				
Total		210						

Tablo 4.33 da anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun müziğe yönelik ilgi ölçeği almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında Müzik Bölümü Okuyan grup lehine istatistiksel açıdan $p<0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($U=2997.00$; $z=-5.684$, $p<0.01$).

Tablo 4.34 Çalgı Çalmaya Olumlu Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	2,24	0,56	1,33	3,44	1,77	2,22	2,77
Okumayan								
	111	2,66	0,75	1,00	5,00	2,22	2,66	3,11
Müzik Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.34 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=2,24$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =2.66$) anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =1,77$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =2,22$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 =2,77$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=2.22$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 =2.66$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =3.11$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Çalgı Çalmaya Olumlu Tutum Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.35 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Çalgı Çalmaya Olumlu Tutum Alt Boyutundan Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Çalgı	Müzik	111	121,31	13465,50	3739,500	8689,50	-3,999	0,000
Çalmaya	okuyan							
İlişkin	Müzik	99	87,77	8689,50				
Olumlu	okumayan							
Tutum	Total	210						

Tablo 4.35 da anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun çalgı çalmaya ilişkin olumlu tutum alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-

parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında Müzik Bölümü Okuyan grup lehine istatistiksel açıdan $p<0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($U=3739.00$; $z=-3.999$, $p<0.01$).

Tablo 4.36 Konsere Gitmeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	2,37	0,85	1,00	4,50	1,83	2,33	2,83
Okumayan	111	2,91	1,06	1,00	5,00	2,00	3,00	3,83
Müzik Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.36 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=2,37$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =2.91$) anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =1,83$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =2,33$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınınsa $Q_3 =2,83$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=2.00$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 =3.00$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =3.83$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Konsere Gitmeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.38 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Konsere Gitmeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Konsere Gitmeye İlişkin Olumlu Tutum	Müzik okuyan	111	120,82	13410,50	3794,500	8744,50	-3,873	0,000
	Müzik okumayan	99	88,33	8744,50				
Total		210						

Tablo 4.38 anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun konsere gitmeye ilişkin olumlu tutum alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında müzik bölümü okuyan grup lehine istatistiksel açıdan $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($U=3794.50$; $z=-3.873$, $p < 0.01$).

Tablo 4.39 Çalgı ve Konsere Olumsuz Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik Okumayan	99	4,18	0,86	1,40	5,00	3,80	4,40	4,80
Müzik Okuyan	111	3,75	0,90	1,00	5,00	3,20	4,00	4,40

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.39 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=4.18$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} = 3.75$) anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 = 4,80$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 4,40$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 = 2,83$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1 = 3.20$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 4.00$

puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 = 4.40$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Çalgı ve Konsere Olumsuz Tutum Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.40 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Çalgı ve Konsere Olumsuz Tutum Alt Boyutundan Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Çalgı Ve Konsere Olumsuz Tutum	Müzik okuyan	111	89,05	9885,00	3669,000	9885,000	-4,171	0,000
	Müzik okumayan	99	123,94	12270,00				
	Total	210						

Tablo 4.40 da anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun çalgı ve konsere olumsuz tutum alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında müzik bölümü okumayan grup lehine istatistiksel açıdan $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. ($U=3669.00$; $z=-4.171$, $p < 0.01$).

Tablo 4.41 Şarkı Söylemeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	1,47	0,94	1,00	5,00	1,00	1,00	1,25
Okumayan								
Müzik	111	2,28	1,12	1,00	5,00	1,00	2,25	3,00
Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.41 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=1,47$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =2.28$) anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır.Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =1,00$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =1,00$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 =1,25$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=1.00$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 =2.25$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =3.00$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Konsere Gitmeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.42 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Şarkı Söylemeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Şarkı	Müzik okuyan	111	127,66	14170,50	3034,500	7984,50	-5,768	0,000
Söylemeye								
Yönelik	Müzik	99	80,65	7984,50				
Tutum	okumayan							
	Total	210						

Tablo 4.42 da anlaşılaacağı üzere, örneklem grubunun şarkı söylemeye ilişkin olumlu tutum alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma

değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında müzik bölümü okuyan grup lehine istatistiksel açıdan $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. ($U=3034.50$; $z=-5.768$, $p < 0.01$).

Tablo 4.43 Müzik Dinlemeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	2,09	1,10	1,00	5,00	1,00	2,00	3,00
Okumayan								
	111	2,57	1,36	1,00	5,00	1,00	2,50	4,00
Müzik Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.43 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=2,09$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} = 2.57$) anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 = 1,00$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 2,00$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarının $Q_3 = 3,00$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1 = 1.00$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 2.50$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 = 4.00$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Müzik Dinlemeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.44 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Müzik Dinlemeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Müzik	Müzik okuyan	111	115,36	12805,00	4400,000	9350,000	-2,553	0,011
Dinlemeye								
Yönelik	Müzik	99	94,44	9350,00				
Olumlu	okumayan							
Tutum	Total	210						

Tablo 4.44 da anlaşılabacağı üzere, örneklem grubunun müzik dinlemeye ilişkin olumlu tutum alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında müzik bölümü okuyan grup lehine istatistiksel açıdan $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($U=4400.00$; $z=-2.553$, $p < 0.05$).

Tablo 4.45 Müzik Dinlemeye İlişkin Olumsuz Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	4,28	0,97	1,00	5,00	3,66	4,66	5,00
Okumayan								
	111	3,73	1,14	1,00	5,00	3,00	4,00	5,00
Müzik Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.45 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=4,28$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =3.73$) anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =3,66$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =4,66$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarının $Q_3 =5,00$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=3.00$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 =4.00$

puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 = 5.00$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Müzik Dinlemeye İlişkin Olumsuz Tutum Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.46 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Müzik Dinlemeye İlişkin Olumsuz Tutum Alt Boyutundan Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

		n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Müzik Dinlemeye Yönelik Olumsuz Tutum	Müzik okuyan	111	90,88	10087,50	3871,500	10087,500	-3,799	0,000
	Müzik okumayan	99	121,89	12067,50				
	Total	210						

Tablo 4.46 da anlaşılabacağı üzere, örneklem grubunun müzik dinlemeye ilişkin olumsuz tutum alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında müzik bölümü okumayan grup lehine istatistiksel açıdan $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. ($U=3871.50$; $z=-3.799$, $p < 0.01$).

Tablo 4.47 Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik Okumayan	99	2,05	0,47	1,21	3,46	1,71	1,96	2.28
Müzik Okuyan	111	2,23	0.58	1,29	3,86	1,75	2,07	2.67

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.47 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=2,05$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} = 2.23$) anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik

Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 = 1,71$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 1,96$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 = 2,28$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1 = 1,75$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 2,07$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 = 2,67$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.48 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Duygusal Müzik okuyan	111	114,01	12655,00	4550,000	9500,000	-2,150	0,032
İstismar							
Müzik okumayan	99	95,96	9500,00				
Total	210						

Tablo 4.48 da anlaşılabacağı üzere, örneklem grubunun çocukluk çağı travmaları ölçeğinden almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında müzik bölümü okuyan grup lehine istatistiksel açıdan $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. ($U=4550.00$; $z=-2.150$, $p<0.05$).

Tablo 4.49 Duygusal İstismar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	1,59	0,72	1,00	4,40	1,00	1,40	1,80
Okumayan								
	111	1,95	0.84	1,00	4,80	1,40	1,80	2.40
Müzik Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.49 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=1,59$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =1.95$) anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =1,00$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =1,40$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarının $Q_3 =1,80$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=1,40$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 =1.80$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =2.40$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.50 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Duygusal İstismar Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	N	S.O	S.T	U	W	Z	p
Duygusal Müzik okuyan	111	119,67	13283,00	3922,000	8872,000	-3,627	0,000
İstismar							
Müzik okumayan	99	89,62	8872,00				
Total	210						

Tablo 4.50 da anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun duygusal istismar alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-

parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında müzik bölümü okuyan grup lehine istatistiksel açıdan $p<0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. ($U=3922.00$; $z=-3.627$, $p<0.01$).

Tablo 4.51 Fiziksel İstismar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	1,72	0,94	1,00	4,20	1,00	1,20	2,00
Okumayan								
	111	1,89	0,97	1,00	4,80	1,00	1,80	2,60
Müzik Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.51 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=1,72$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =1.89$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =1,00$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =1,20$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 =2,00$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=1.00$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 =1.80$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =2.60$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerlerin Fiziksel İstismar Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.52 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Fiziksel İstismar Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	n	S.O	S.T	U	W	Z	P
Duygusal Müzik okuyan	111	109,66	12172,00	5033,000	9983,000	-1,095	0,273
İstismar							
Müzik okumayan	99	100,84	9983,00				
Total	210						

Tablo 4.52 da anlaşılabacağı üzere, örneklem grubunun fiziksel istismar alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan $p>0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($U=5033.00$; $z=-1.095$, $p>0.05$).

Tablo 4.53 Fiziksel İhmal Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	2,14	0,62	1,00	4,20	1,80	2,00	2,60
Okumayan								
Müzik Okuyan	111	2,39	0.78	1,00	4,60	1,80	2,20	2.80

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.53 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=2,14$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =2.39$) anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =1,80$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =2,00$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 =2,60$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=1.80$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 =2.20$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =2.80$ puan ve altında olduğu

görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Fiziksel İhmal Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.54 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Fiziksel İhmal Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Duygusal Müzik okuyan	111	115,12	12778,00	4427,000	9377,000	-2,476	0,013
İstismar							
Müzik okumayan	99	94,72	9377,00				
Total	210						

Tablo 4.54 da anlaşılabacağı üzere, örneklem grubunun fiziksel ihmal alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında müzik bölümü okuyan grup lehine istatistiksel açıdan $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. ($U=4427.00$; $z=-2.476$, $p < 0.05$).

Tablo 4.55 Duygusal İhmal Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	2,77	0,67	1,40	5.00	2,60	2,60	3,00
Okumayan								
Müzik Okuyan	111	2,86	0.88	1,00	4,80	2,40	2,80	3.40

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.55 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=2.77$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} = 2.86$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 = 2,60$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 = 2,60$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarının Q_3

=3,00 ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=2.40$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2=2.80$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3=3.40$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Duygusal İhmal Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.56 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Duygusal İhmal Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Duygusal İstismar							
Müzik okuyan	111	111,95	12338,00	4867,000	9817.000	-1,439	0,150
Müzik okumayan	99	99,16	9817,00				
Total	210						

Tablo 4.56 da anlaşıldığı üzere, örneklem grubunun duygusal ihmal alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan $p>0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($U=4867.00$; $z=-1.439$, $p>0.05$).

Tablo 4.57 Cinsel İstismar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	$\bar{X}$	Ss.	Min	Max	Q1	Q2	Q3
Müzik	99	1,50	0,72	1,00	4,60	1,00	1,20	1,60
Okumayan								
	111	1,67	0.80	1,00	4,40	1,00	1,40	2.20
Müzik Okuyan								

Q_1 :1.kartil, Q_2 : Medyan, Q_3 :3.kartil

Tablo 4.57 incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının ($\bar{X}=1,50$) Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından ($\bar{X} =1.67$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Değişkenlere ilişkin dağılımın normal dağılımdan sapma göstermesi durumunda eğilim ölçülerinden medyana (Q_2) ve kartillere (Q_1 , Q_3) ilişkin yorumlar dikkate alınmalıdır. Tabloya göre Müzik Bölümü Okumayan bireylerin %75'inin puanlarının $Q_1 =1,00$ ve üzerinde olduğu, %50'sinin puanlarının $Q_2 =1,20$ ve üzerinde olduğu %25'inin puanlarınsa $Q_3 =1,60$ ve üzerinde olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Müzik Bölümü Okuyan bireylerin %25'inin puanlarının $Q_1=1.00$ ve altında, %50'sinin puanlarının $Q_2 =1.40$ puan ve altında, %75'inin puanlarının $Q_3 =2.20$ puan ve altında olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Cinsel İstismar Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tablo 4.58 Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Cinsel İstismar Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	n	S.O	S.T	U	W	Z	p
Duygusal Müzik okuyan	111	109,72	12179,00	5026,000	9976,000	-1,126	0,260
İstismar							
Müzik okumayan	99	100,77	9976,00				
Total	210						

Tablo 4.58 da anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun cinsek istismar alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre

anlamalı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan $p>0.05$ düzeyinde anlamalı bir farklılık saptanmamıştır. ($U=5026.00$; $z=-1.126$, $p>0.05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM

Araştırma 210 kişiyle yapılmıştır. 99 müzikle ilgili herhangi bir eğitim almayan, 111 kişi ise müzik eğitimi alan bireylerden oluşmaktadır. 88 kadın 122 erkek katılımcı ile gerçekleşmiştir.

Literatür incelendiğinde, travmanın müziğe ilgi üzerindeki ilişki ve şemaların müziğe ilgi üzerindeki ilişki konularındaki çalışmaların sınırlı olması elde ettiğimiz sonuçları karşılaştırmamızı sınırlamaktadır. Yine de araştırmanın, diğer örneklerle yapılan bazı çalışmalar ile karşılaştırılması mümkündür.

Young Şema Ölçeğine ilişkin betimsel istatistik tablosu incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının müzik bölümü okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde Müzik bölümü okumayan bireylerin young şema ölçeğinden müzik bölümü okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur. Örneklem grubunun müzik bölümü okuma değişkenine göre young şema ölçeği puanları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için yapılan non-parametrik mann whitney-u testi sonuçları; örneklem grubunun young şema ölçeğinden almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Erken dönem uyumsuz şemaların alt boyutlarından bazılarının müziğe ilgi ile ilişkili olmasının yanında diğer bir çok alanla da ilişkili olmadığı gözlemlenmiştir. Duygusal Yoksunluk Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bulgularla birlikte değerlendirildiğinde müzik bölümü okumayan bireylerin duygusal yoksunluk alt boyutundan müzik bölümü okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur. Duygusal yoksunluk şemasına sahip bireyler duygusal olarak dayanak olabilecekleri kimseleri olmadığına, başkalarının yeterince onu sahiplenmeyeceğini ve desteklemeyeceğine inanırlar. Sevgi ve ilginin yeterince alınamadığı, yeterince anlaşılamadığı, anlattıklarının başkası tarafından dinlenilmediği, empatinin olmadığı, yeterince korunamadığı gibi yönleriyle duygusal yoksunluğa örnekler verilebilir.⁹⁴

⁹⁴ Neriman Sağlam, *Young Şema Modeli'ne Göre Aleksitimi Kavramının İncelenmesi.*, Okan Üniversitesi, İstanbul, 2016, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.)

Örneklem grubunun müzik bölümü okuma değişkenine göre duygusal yoksunluk alt boyutu puanları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları; örneklem grubunun duygusal yoksunluk alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Başarısızlık alt boyutuna ilişkin betimsel istatistikler incelendiğinde müzik bölümü okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının müzik bölümü okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde Müzik bölümü okumayan bireylerin başarısızlık alt boyutundan müzik bölümü okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur. Başarısızlık şemasına sahip kişiler kendilerini, yapacakları işlerde yetersiz ve her an yapamayacakları, başarısız olacakları düşüncesi, yeteneksiz oldukları düşünceleri hakimdir. Şemalar çocukluk ve erken yetişkinlik dönemlerinde oluştuğundan dolayı ebeveynin tutumu oldukça önemlidir. Ebeveynin her defasında çocuğu başka bir kimseyle kıyaslaması, başarısızlık durumlarında ise verdikleri aşırı olumsuz katı tepkiler sonucu oluşmaktadır.⁹⁵ Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Başarısızlık Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçlarından anlaşılaacağı üzere, örneklem grubunun başarısızlık alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Karamsarlık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Karamsarlık Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur. Karamsarlık şemasına sahip bireylerin hayatlarındaki bütün olayların kötü bir sonuç getireceğine dair otomatik düşünceye sahipler. Bu durumdan ötürü çok fazla kaygılı ve depresif duygudurumuna olurlar⁹⁶. Örneklem grubunun karamsarlık alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde

⁹⁵ Jefferey Young vd., **Schema Therapy: A practitioner's guide**, New York: The Guilford Press. 2003.

⁹⁶ Jefferey Young vd., **Şema Terapi: Terapistin Rehberi**, çev. Tuğrul Veli Soylu, Litera Yayıncılık, İstanbul, 2009, s. 616.

farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Karamsarlık şemasının her iki control grubunda da müzikle ilişkisinde farklılık göstermemiştir. Şizofreni hastalarda müzik terpisinin karamsarlık, depresyon, yaşamdaki işlevsellik ve bütün olarak bireyin psikolojik durumu üzerinde yapılan araştırmanın sonucunda müzik terapi çalışmasına dahil olan grupta ve control grubunda Pozitif Sendrom seviyelerinde düşüş olduğu, deney grubunda negatif sendrom seviyesinin azaldığı control grubunda ise arttığı görülmüştür. Ertekin tarafından rast makamında dinletilen müziğin şizofrenik hastalarda işitsel halüsinasyon ve yaşam kalitesi üzerine etkisini incelemek amacıyla, 28 şizofreni tanısı almış bireyin katılımı ile yapılan çalışmada, müzik terapinin şizofreni hastalarının pozitif sendrom yönünde bir değişiklik sağladığı sonucuna ulaşılmıştır⁹⁷. Yüksek Standartlar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bulguları birlikte değerlendirildiğinde, müzik bölümü okumayan bireylerin yüksek standartlar alt boyutundan müzik bölümü okuyan bireylerden daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur. Örneklem grubunun müzik bölümü okuma değişkenine göre yüksek standartlar alt boyutu puanları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçlarından da anlaşılabacağı üzere, örneklem grubunun yüksek standartlar alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında Müzik Bölümü Okumayan grup lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Yüksek standartlar/bastırılmışık şema alanı karamsarlık, duyguları bastırma, yüksek standartlar/aşırı eleştiricilik ve cezalandırıcılık şema boyutlarından oluşmaktadır. Kırılgan narsisistik bireylerin eleştiriye ve başarısızlığa karşı duyarlılıkları göz önünde bulundurulduğunda kendileri için oldukça yüksek standartlar belirledikleri; yüksek standartları karşılamadıklarında ise kendilerine yönelik aşırı eleştirel, karamsar ve cezalandırıcı tutumlar sergiledikleri akla gelmektedir. Ayrıca kırılgan narsisistik bireylerin utanç duygusundan ve eleştirden kaçınmak adına olumlu ve olumsuz türlü duygularını bastırdıkları bilinmektedir⁹⁸. Müzik bölümü okumayan bireylerin yüksek standartlara

⁹⁷ Şükran Ertekin, "Rast Makamında Dinletilen Müziğin Şizofrenik Hastalarda İşitsel Halüsinasyon Ve Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi", Erciyes Üniversitesi, Kayseri, 2013, (Yayımlanmamış Doktora Tezi)

⁹⁸ Dickinson Kelly vd., *Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism*, *Journal of personality disorders*, 2003, 17.3: 188-207.

sahip olması herhangi bir performans kaygısıyla karşı karşı karşıya kalamaması yönüyle ağır bastığı saptanmıştır.Şarkı Söylemeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Konsere Gitmeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur. Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Şarkı Söylemeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları, örneklem grubunun şarkı söylemeye ilişkin olumlu tutum alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında müzik bölümü okuyan grup lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur. Örneklem grubunun müzik bölümü okuma değişkenine çocukluk çağı travmaları ölçeği puanları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için yapılan non-parametrik mann whitney-u testi sonuçları, örneklem grubunun çocukluk çağı travmaları ölçeğinden almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında müzik bölümü okuyan grup lehine istatistiksel açıdan $p<0.015$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Çalışmaya katılan kişilerin ebevynden, bakım verenden farklı bir yerde yaşamaları haline göre psikolojik sağlamlık düzeylerinde farklılaşma vardır. Anne babalarından farklı yerde kalan bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri daha düşük sonuçlar vermiştir. Bebeklik yaşantısında anne ve baba ile yaşamı ihtiyaçlarının giderilmesi psikolojik sağlamlık düzeyinin gelişmesinde etkili faktör olduğu bilinmektedir⁹⁹.

⁹⁹ Fatma Öz vd., **Ruh sağlığının korunmasında önemli bir kavram: Psikolojik sağlamlık. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi**, 2009,16(3), 82-89.

Duygusal İstismar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur. Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Duygusal İstismar Alt Boyutu Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları, örneklem grubunun duygusal istismar alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında müzik bölümü okuyan grup lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Müzik yaşanan bu çocukluk çağı travmadaki duygusal istismar alt boyut bireyde bir takım problemlere yok açmaktadır. Demirci, çocukluk çağı travmaları hakkında yapmış olduğu çalışmada toplam 201 üniversite öğrencisini içeren bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmacının elde ettiği sonuçlara göre çocukluk çağına karşılaşılan cinsel istismar, duygusal istismar ve duygusal ihmal çocukların gelecekte farklı psikiyatrik rahatsızlıklar ile yüzleşmesine neden olmaktadır. Çocukluk çağı travmalarının yalnızlığın ortaya çıkmasına doğrudan ya da dolaylı biçimde neden olabileceği, bu çalışmanın sonuçları aracılığıyla yapılabilecek çıkarımlardan birisidir¹⁰⁰. Alpay, Aydın ve Bellur, çocukluk çağı travmaları ile depresyon ve stres özelinde bir araştırma yapmışlardır. Araştırmada kapsamında Mersin, Adana ve Diyarbakır şehirlerindeki 300 farklı kadın katılımcı ile görüşülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre depresyon ve stres belirtileri, çocukluk çağı travmalarının etkisi altında şekillenen bir yapıdadır. Depresyon içerisine giren bireyin kendisini çevresinden soyutlaması ve yalnızlaşması, çocukluk çağı travmalarının yalnızlıkla ilişkisini gösteren bir sonuç olarak görülmektedir. Araştırmacılar ayrıca çocukluk çağı travmalarının depresyona olan etkisinde duygu düzenlemenin önemli bir etken olduğunu ortaya koymuşlardır. Çocukluk dönemindeki ihmal ve istismarın depresyona neden olması, bu çalışma ile uyumlu bir sonuç niteliği taşımaktadır¹⁰¹. Güneri Yöyen çocukluk çağı travması ve benlik saygısı hakkında çalışma gereğince İstanbul Gelişim Üniversitesinde 530 öğrencinin katılımının olduğu bir araştırma yapmıştır. Araştırmada çocukluk çağı travmasının varlığının benlik saygısı düzeyini düşürdüğü, yani çocukluk çağı

¹⁰⁰ Kadir Demirci, "Çocukluk çağı travmaları ve obsesif kompulsif belirtilerin ilişkisinin incelenmesi", Journal of Mood Disorders, 2016, 6 (1): 7-13.

¹⁰¹ Emre Han Alpay vd., "Çocukluk çağı travmalarının depresyon ve travma sonrası stres belirtileri ile ilişkisinde duygu düzenleme güçlüklerinin aracı rolü", Klinik Psikiyatri Dergisi, 2017, 20: 218-226.

travmaları ile benlik saygısı arasında ters orantılı bir ilişki olduğu yönünde sonuçlar elde edilmiştir. Düşük benlik saygısının yalnızlığa neden olabilecek tehditler arasında yer alması, bu çalışmanın sonuçları ile uyumlu görünmektedir. Araştırmacı, çocukluk çağındaki travmaların erkek öğrencilerde daha fazla olduğunu ve travmanın cinsiyete göre farklılaşabileceğini ortaya koymuştur¹⁰².

Fiziksel İstismar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Fiziksel İstismar Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur. Örneklem grubunun müzik bölümü okuma değişkenine fiziksel istismar alt boyutu puanları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için yapılan non-parametrik mann whitney-u testi sonuçları anlaşıldığı üzere, örneklem grubunun fiziksel istismar alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Fiziksel İhmal Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Fiziksel İhmal Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur. Örneklem grubunun müzik bölümü okuma değişkenine fiziksel ihmal alt boyutu puanları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için yapılan non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları da anlaşıldığı üzere, örneklem grubunun fiziksel ihmal alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında müzik bölümü okuyan grup lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Her dört çocuktan biri 18 yaşında önce travmatik bir deneyim yaşamaktadır. Bu travmatik yaşantılar cinsel, fiziksel, duygusal istismar veya

¹⁰² Elif Güneri Yöyen, "Çocukluk çağı travması ve benlik saygısı", International Journal of Social Sciences and Education Research, 2017, 3 (1): 267-282.

fiziksel ve duygusal ihmal şeklinde olabilmektedir¹⁰³. Çocuk istismarı ve ihmali dünyanın her yerinde rastlanan, konunun üzerine gidildikçe sıklığının oldukça fazla olduğu anlaşılan bir durumdur. Ayaktan takipli çocuk ve ergen psikiyatrik hasta grubunda %30 oranında, yatan hastalarda ise %55 oranında yaşam boyu fiziksel ve cinsel istismar öyküsü bulunmaktadır¹⁰⁴. Duygusal ihmal alt boyutuna ilişkin betimsel istatistikler incelendiğinde müzik bölümü okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının müzik bölümü okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, müzik bölümü okumayan bireylerin duygusal ihmal alt boyutundan müzik bölümü okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur. cinsel istismar alt boyutuna ilişkin betimsel istatistikler incelendiğinde müzik bölümü okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının müzik bölümü okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, müzik bölümü okumayan bireylerin cinsel istismar alt boyutundan müzik bölümü okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur. Örneklem grubunun müzik bölümü okuma değişkenine cinsel istismar alt boyutu puanları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için yapılan non-parametrik mann whitney-u testi sonuçları tablodan da anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun cinsel istismar alt boyutundan almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Onat ve arkadaşları öğrenciler üzerinde yaptıkları araştırmada da duygusal ve fiziksel yönden istismara uğrayanların benlik saygıları anlamlı şekilde düşük bulunmuştur¹⁰⁵.

¹⁰³ Judith Cohen, Practice parameter for the assessment and treatment of children and adolescents with posttraumatic stress disorder. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 2010, 49.4: 414-430.

¹⁰⁴ Andrés Martin, *Lewis's child and adolescent psychiatry: a comprehensive textbook*. Lippincott Williams & Wilkins, 2007.

¹⁰⁵ Güliiz Onat vd., Çocukluk döneminde yaşanan ihmal veya istismarın benlik saygısına etkisinin incelenmesi, *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 2016, 3.1: 9-15.

SONUÇ

Young Şema Ölçeğine ilişkin betimsel istatistik tablosu incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Young Şema Ölçeğinden Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Örneklem Grubunun Müzik Bölümü Okuma Değişkenine Göre Young Şema Ölçeği Puanları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları; Tablodan da anlaşılacağı üzere, örneklem grubunun young şema ölçeğinden almış oldukları puanların, müzik bölümü okuma değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucundan, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Müzik bölümü okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının müzik bölümü okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Müzik bölümü okumayan bireylerin duygusal yoksunluk alt boyutundan müzik bölümü okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur. Başarısızlık alt boyutuna ilişkin betimsel istatistikler incelendiğinde müzik bölümü okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının müzik bölümü okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bulgular birlikte değerlendirildiğinde müzik bölümü okumayan bireylerin başarısızlık alt boyutundan müzik bölümü okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Duygusal Yoksunluk Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Duygusal Yoksunluk Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Başarısızlık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Başarısızlık Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Karamsarlık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Karamsarlık Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Sosyal İzalasyon Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Sosyal İzalasyon Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Duygularını Bastırma Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Duygularını Bastırma Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Onay Arayıcılık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Onay Arayıcılık Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Bağımlılık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan Bağımlılık Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Yetersiz Özdenetim Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Yetersiz Özdenetim Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur.

Kendini Feda Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin

puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Kendini Feda Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Terk Edilme Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Kendini Feda Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Cezalandırma Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Cezalandırma Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Kusurluluk Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Kusurluluk Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Tehditler Karşısında Dayanıksızlık Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Tehditler Karşısında Dayanıksızlık Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Yüksek Standartlar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde,Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Yüksek Standartlar Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur.

Müziğe Yönelik İlgili Ölçeği İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının müzik bölümü okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Müziğe Yönelik İlgili Ölçeğinde Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Çalgı Çalmaya Olumlu Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Çalgı Çalmaya Olumlu Tutum Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Konsere Gitmeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Konsere Gitmeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Çalgı ve Konsere Olumsuz Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Çalgı ve Konsere Olumsuz Tutum Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur.

Şarkı Söylemeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Konsere Gitmeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Müzik Dinlemeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan

bireylerin Müzik Dinlemeye İlişkin Olumlu Tutum Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Müzik Dinlemeye İlişkin Olumsuz Tutum Alt Boyutundan İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Müzik Dinlemeye İlişkin Olumsuz Tutum Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Duygusal İstismar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Fiziksel İstismar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Fiziksel İstismar Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Fiziksel İhmal Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Fiziksel İhmal Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerden daha az puan aldıkları ortaya konmuştur.

Duygusal İhmal Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan

bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Duygusal İhmal Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

Cinsel İstismar Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler incelendiğinde Müzik Bölümü Okumayan bireylerin ölçek puanı ortalamalarının Müzik Bölümü Okuyan bireylerin puan ortalamalarından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Müzik Bölümü Okumayan bireylerin Cinsel İstismar Alt Boyutundan Müzik Bölümü Okuyan bireylerle benzer puan aldıkları ortaya konmuştur.

ÖNERİLER

Daha çok müzik okuyan kişiye ulaşıp daha kapsamlı bir çalışma yapılması farklı sonuçlar gösterebilir.

Yaptığımız çalışmada müzik okuyan ve müzik okumayan bireylerin farklarının çocukluk çağı travma ve erken dönem olumsuz şemalar değişkenlerine göre değerlendirdik. Fakat hangi müzik türünün, hangi müzik makamının kişide hangi şemaları ve travmaları tetiklediğine dair çalışma yapılabilir.

Makamların ve müzik türlerinin bireydeki fizyolojik reaksiyon üzerine çalışmalar yapılabilir.

Çocukluk çağı travmatik yaşantılarının olumsuz etkilerini azaltmanın en etkili yolu yaşanmasını engellemektir. Bu kapsamda, travmatik yaşantıların engellenebilmesi için toplumsal duyarlılık ve farkındalığın artırılması, toplumsal koruma programlarının geliştirilmesi, ailelerin eğitim seviyelerinin artırılması, ayrıca muhtemel tüm risk etkenlerinin ortadan kaldırılması üzerine çalışılmalıdır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

Amerikan Psikiyatri Birliği, Mental bozuklukların tanısai ve sayımsai elkitabı, (DSM-IV). (çeviren Köroğlu),1994.

ÇOBAN Adnan, Müzikterapi: ruh sağlığı için müzikle tedavi. Timas Yayınları,İstanbul 2005.

FİNKEİSTEİN Sidney, Müzik Neyi Anlatır. H., İstanbul: Kaynak Yayınları,2000.

HERMAN Judith Lewis, Trauma and Recovery: The aftermath of violence - from domestic abuse to political terror. New York, Basic Books, 1992.

Jeffrey Young, Cognitive therapy for personality disorders: A schema-focused approach. Professional Resource Press/Professional Resource Exchange, 1999.

KAROLYİ Otto, Müziğe Giriş, çev. Mehmet Nemutlu, Pan Yayınları, İstanbul,1995.

KARS Özcan, Çocuk istismarı: Nedenleri ve Sonuçları. Ankara: Bizim Büro Basımevi.1996.

POLAT Oğuz, Adli Tıp Ders Kitabı, Nobel Yayınevi, İstanbul, 1997.

RAFELİ Eshkol, Şema terapi-ayırıcı özellikler. Çev. HA Karaosmanoğlu, N. Azizlerli. Psikonet Yayınları, 2013.

UÇAN Ali, Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar.Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara,1997.

YAVUZER Haluk, Anne-Baba ve Çocuk İstanbul: Remzi Kitabevi.2000.

YİĞİTBAŞ Sadık, "Musuki ile Tedavi" Yelken Matbaası. 1972.

YILDIRIM Vural Yıldırım ve KOÇ Tarkan, Müzik Felsefesine Giriş, Bağlam Yayınları, 3.Baskı, İstanbul, 2006: 2

YOUNG Jeffer, Şema Terapi: Terapistin Rehberi, çev. Tuğrul Veli Soylu, Litera Yayıncılık, İstanbul, 2009.

YOUNG Jefferey, Cognitive Therapy for Personality Disorders: A Schema –focused Approach,1993.

YOUNG Jefferey, Schema Focused Therapy, Salkovskis P.M. (Ed), Frontiers of Cognitive Therapy, New York: Guilford Press, 1996.

YOUNG Jefferey, Schema Therapy: A practitioner"s guide. New York: The Guilford Press,2003.

YOUNG Jefferey, Schema therapy: A practitioner's guide. Guilford Press, 2003.

YOUNG Jefferey, Şema terapi. T. Özakkaş (Ed.), (T.V. Soylu, Çev.) İstanbul: Litera,2009,

YOUNG Jefferey, Schema therapy: Distinctive features. London: Routledge.2011.

MAKALELER

- MURRAY Laura, Child sexual abuse. Child Adolesc Pyschiatr Clin N Am.2014, 23(2).
- ONAT Güliz, Çocukluk döneminde yaşanan ihmal veya istismarın benlik saygısına etkisinin incelenmesi. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi, 2016, 3.1.
- ÖZ Fatma, Ruh sağlığının korunmasında önemli bir kavram: Psikolojik sağlamlık. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, Ankara,16(3),2009.
- PELENDECİOĞLU ve BULUT Sefa, Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi,Bolu, 2009,9 (1).
- PETER Muris, "Maladaptive schemas in non-clinical adolescents: Relations to perceived parental rearing behaviours, big five personality factors and psychopathological symptoms." Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice 13.6,2006.
- ŞAR Vedat, Çocukluk çağı ruhsal travma ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliği. Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences, 2012, 32.4: 1054-1063.
- SHOREY Ryan, "Early maladaptive schemas among young adult male substance abusers: A comparison with a non-clinical group." Journal of substance abuse treatment 44.5 ,2013.
- SOYGÜT Gonca, Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Değerlendirilmesi: Young Şema Ölçeği Kısa Form-3'ün Psikometrik Özelliklerine İlişkin Bir İnceleme. Türk Psikiyatri Dergisi, Ankara,2009,20(1).
- TANER Yasemin ve GÖKLER Bahar, Çocuk istismarı ve ihmali: psikiyatrik yönleri. Hacettepe Tıp Dergisi, 2004,35.
- TIRAŞÇI Yaşar ve GOREN Süleyman, Cocuk İstismarı ve İhmali. Dicle Tıp Dergisi, 2007, Cilt:34, Sayı:1.
- TRİSTAN Milot, Trauma-related symptoms in neglected preschoolers and affective quality of mother-child communication,Child Maltreatment, 2010, 15.4.
- YURDAKÖK Kadriye, Çocuk istismar ve ihmali, tanım ve risk faktörleri. Katkı Pediatri Dergisi, 2010.
- ALPAY Emre Han, Çağı Travmalarının Depresyon ve Travma Sonrası Stres Belirtileri İle İlişkisinde Duygu Düzenleme Güçlüklerinin Aracı Rolü (Tur). Klinik Psikiyatri Dergisi, İstanbul2017, 20.3.
- BARBARA Fallon, Methodological challenges in measuring child maltreatment. Child abuse & neglect, 2010, 34.1.
- BERNSTEIN David, Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect. Am J Psychiatry 1994; 151.
- BYRON Egelnd,Taking stock: childhood emotional maltreatment and developmental psychopathology. Child abuse & neglect, 2009,33.1.
- ÇİLDEN Şeyda, Müzik, Çocuk Gelişimi ve Öğrenme. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2001.
- COHEN Judith, Practice parameter for the assessment and treatment of children and adolescents with posttraumatic stress disorder. Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 2010, 49.4.
- ÇUHADAR Hakan,"Müzik ve Müzik Eğitimi." Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25.1 ,2016.

DEMİRCİ Kadir, "Çocukluk çağı travmaları ve obsesif kompulsif belirtilerin ilişkisinin incelenmesi". Journal of Mood Disorders, 2016, 6 (1).

ERSOY Şükrü, "2013 Afet Raporu, Dünya ve Türkiye", Hekimler Yayın Birliği. Ankara, 2014.

GÜL Ahmet, Çocukluk Çağı Travmaları Zemininde Depresyon Anksiyete ve Dissosiasyon Semptomları İlişkisinin Araştırılması. Journal of Mood Disorders (JMOOD), 2016, 6(3).

GÜNERİ YÖYEN Elif, "Çocukluk çağı travması ve benlik saygısı", International Journal of Social Sciences and Education Research, 2017, 3 (1).

KELLY Dickinson, "Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism." Journal of personality disorders, 17, 3, 2003.

ANDERSON Brown, Psychiatric morbidity in adult inpatients with histories of sexual and physical abuse. Am J Psychiatry. 1991.

ÇOKLUK Ömay, Multivariable statistics for social sciences: Spss and Lisrel applications. Ankara: PegemA pub, 2010.

KÖMÜRCÜ Burcu, Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Ebeveynlik Biçimleri ve Psikolojik Belirtiler İle Psikolojik Dışlanmanın Tehdit Ettiği İhtiyaçlar Arasındaki İlişkiler, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 2014.

MARTİN Andrés, Lewis's child and adolescent psychiatry: a comprehensive textbook, Lippincott Williams & Wilkins, 2007.

OKAY Hakan, müziğe yönelik ilgi ölçeği (myiö)nin geçerlik ve güvenirlik çalışması,. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, 2015, 51

SAK Özlem Sultan, İlköğretim okullarında müzik eğitimi ve çocuk şarkıları üzerine bir araştırma, Diss. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 1997.

ZEYTİNOĞLU Sezen, Sağlık, Sosyal Hizmet, Hukuk ve Eğitim Alanlarında Çalışanların Türkiye'de Çocuk İstismarı ve İhmali İle İlgili Görüşleri İçinde: Çocuk İstismarı ve İhmali, Ankara: Pelin Ofset, 1999.

TEZLER

ÇAKIR Zehra, Antisozyal Kişilik Bozukluğunda Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Algılanan Ebeveynlik Stilleri Ve Şema Sürdürücü Başa Çıkma Davranışları Arasındaki İlişkiler: Şema Terapi Modeli Çerçevesinde Bir İnceleme, Ankara, 2007, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.)**

Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2011, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.)**

DEMİRKAPI Esra, Çocukluk Çağı Travmalarının Duygu Düzenleme ve Kimlik Gelişimine Etkisi ve Bunların Psikopatolojiler ile İlişkisi, Aydın, 2013, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.)**

ERTEKİN Şükran, "Rast Makamında Dinletilen Müziğin Şizofrenik Hastalarda İşitsel Halusinyasyon Ve Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi", Erciyes Üniversitesi, Kayseri, 2013, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.)**

MUM Nuray, Çocuk ve genç tutuklularda psikolojik travma deneyimlerinin belirlenmesi., "İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü , İstanbul. 2011, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.)**

SAĞLAM Neriman, Young Şema Modeli'ne Göre Aleksitimi Kavramının İncelenmesi., Okan Üniversitesi, İstanbul, 2016, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

YALÇINKAYA Alev, Kartal İlçesinde Çocukta Cinsel İstismar Olgularının Değerlendirilmesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2011, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

